

संसद बैठक नियमित नहुनु, सभामुखको कन्जुस्याई !

काठमाडौँ - मुलुक र मुलुकवासीको प्रतिनिधिमूलक सर्वोच्च निकाय संघीय संसदको माथिल्लो सदन राष्ट्रियसभा र तल्लो सदन प्रतिनिधिसभा यतिखेर

जस्ता महत्वपूर्ण विषयवस्तुमा छलफल गरी निदान गर्न आवश्यक विधेयक प्रस्ताव सहित पास गर्नु पर्ने उपल्लो संस्थाको रुपमा खडा गरिएको हो । यी चालु दुवै सदन विधेयक अधिवेशनको रुपमा परिभाषित गरिदै आएको छ । यस अघिको अधिवेशनले मुलुक र मुलुकवासीका लागि अति आवश्यक अनि महत्वपूर्ण विधेयक निर्माण त के प्रस्तावसमेत गर्न सकेका थिएनन् । फलतः ससद्को दुवै सदन निकै अलोचित हुनुपरेको सबै सामु छर्लङ्ग छ । त्यही वस्तुस्थितिलाई मध्यनजर राख्दै चालु संसद अधिवेशन प्रारम्भ अघि ठूला भनिएका देखि साना भनिएका, संसदमा प्रतिनिधित्व गरिरहेका राजनीतिक दलको आयोजनामा आफ्ना संसदीय समितिको बैठक

बाँकी अन्तिम पातोमा

डढेलो निभाउन कोही आएनन्-प्रमुख साम्पाड

काठमाडौँ - धरान उपमहानगरपालिकाका प्रमुख हर्क साम्पाङको सक्रियतामा भ्रण्डे ४२ किलोमिटर टाढा रहेको कोकाहा खोलाबाट जनश्रमदान र जनसहयोगमा खुला रुपमा कालो पाइप राख्दै ल्याइएको पानीले केही हदसम्म भए पनि काकाकुल धरानवासीलाई राहत मिलेकोमा सर्वत्र चर्चाको विषय बनेको थियो । यस कार्यबाट नगर प्रमुख साम्पाङले निर्वाचनताका प्राथमिकताका साथ अघि सारेका प्रतिबद्धतासमेत पहिलो चरणमा सम्पन्न गरेको धरानवासीले बताएका थिए भने, कतिपय

विपक्षीले शुरुमै विरोध गर्दै असम्भव भनेका थिए । तर, प्रमुख साम्पाङको प्राथमिकतामा रहेको प्रतिबद्धता र इमानदारीतासँगै जनश्रमदान सामु पूर्ण सफल भएर छाडेको यथार्थ छर्लङ्गै छ । त्यसरी धरानवासी नागरिकका लागि करोडौं खर्चदै अहोरात्र खटेर ल्याइएको पानीको पाइपमा केही विकास र जनश्रमदान विरोधी आपराधिक मनस्थितिका कुतत्वले पाइपमा आगो लगाई धरानवासीलाई खानेपानीबाट वञ्चित गराए पनि प्रमुख साम्पाङ नेतृत्वमा सञ्चालित

बाँकी अन्तिम पातोमा

आदिवासी जनजाति राजनीतिक रुपमा सचेत हुनु पर्ने-अध्यक्ष शेर्पा

काठमाडौँ - नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघका अध्यक्ष गेल्जे लामा शेर्पाले शुक्रबार काठमाडौँमा

आयोजित अन्तर्राष्ट्रिय मगर सम्मेलनमा आदिवासी जनजातिहरु राजनीतिक रुपमा सचेत हुनु पर्ने बताएका छन् । उनले आदिवासी समुदायले आफ्नो भाषा, संस्कृति र परम्पराको संरक्षणसँगै राजनीतिक रुपमा पनि सचेत भएर बढ्न आवश्यक रहेको बताउदै 'हाम्रो पहिचान भाषा हो । भाषा मर्न दिनु हुँदैन । मगरहरु जनसंख्याको हिसाबले सबैभन्दा बढी संख्या

बाँकी अन्तिम पातोमा

थुलुङ दुधकोशीले कार्य सम्पादनको आधारमा पुरस्कार दिने

काठमाडौँ - सोलुखुम्बुस्थित थुलुङ दुधकोशी गाउँपालिकाले स्थानीय विद्यालयका माध्यमिक शिक्षा परीक्षा(एसईई) -२०८०मा उत्कृष्ट अंक ल्याउने विद्यार्थीलाई पुरस्कृत गर्ने निर्णय गरेको छ । गत शुक्रबार गाउँपालिका अध्यक्ष असीम राईको अध्यक्षतामा बसेको कार्यपालिका बैठकले सो निर्णय गरेको पालिकाले जानकारी दिएको छ । पालिकाका अनुसार बैठकले माध्यमिक शिक्षा परीक्षा(एसईई) मा ३.६ भन्दा बढी र ४ भन्दा कम जीपीए ल्याउने विद्यार्थीलाई जनही २५ हजार नगद र ४ जीपीए ल्याउने विद्यार्थीलाई १ लाख नगद पुरस्कार प्रदान गर्ने निर्णय गरेको हो । पालिका अध्यक्ष

राईले बताए अनुसार स्थानीय विद्यार्थीलाई अध्ययनका लागि प्रेरित गर्न, प्रतिस्पर्धी क्षमताको विकास र शिक्षामा गुणस्तर ल्याउने उद्देश्यले पुरस्कार दिने व्यवस्था गरिएको हो । यस सालको माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (एसईई)यहीं चैत १५ गतेदेखि सञ्चालन हुँदैछ। सोही बैठकले उत्कृष्ट अध्यापन गराउने शिक्षक, प्रधानाध्यापक र काम गर्ने कर्मचारीलाई पनि पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने निर्णय कार्यपालिका बैठकले गरेको छ । यो क्रममा कक्षा १-३, १-५, १-८ र १-१२ का एक/एक जना उत्कृष्ट शिक्षक र प्रधानाध्यापक छनौट

बाँकी अन्तिम पातोमा

लोपोन्मुख बाजा संरक्षण अभियान शुरु

काठमाडौँ - विशेष गरी उपत्यकामा बसोबास गर्ने मानन्धरहरुको साभ्ना संस्था केन्द्रीय मानन्धर संघले लोपोन्मुख बाजा संरक्षण अभियान शुरु गरेको छ । मौलिक लोपोन्मुख बाजा नयाँ पुस्तालाई हस्तान्तरण गर्ने उद्देश्यले संघले अभियान शुरु गरेको जनाएको छ । अमूर्त सम्पदा स्वरुप संरक्षणमा जुटेका हुन् ।

बाँकी अन्तिम पातोमा

सुशासन र समृद्धिका लागि प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी- डा.भट्टराई

काठमाडौँ - पूर्व प्रधानमन्त्री तथा हाम्रो समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष डा.बाबुराम भट्टराई यतिवेला राजनीति क्षितिजबाट पलायन भए भै गरी सञ्चार माध्यमदेखि विभिन्न मानिसले 'बाबुराम एक्लियो, हरायो' भन्दै चिन्ता गर्नेहरुलाई लक्षित गर्दै आफ्नो नामको सामाजिक सञ्जाल फेसबुक मार्फत डा. भट्टराईले भनेका छन्, धेरै महानुभवहरुले चिन्ता गरेको देखियो । चिन्ता त्यता हैन यता भन्दै, निम्न तीनवटा

फुलवाती खोलामा मोटरेबल पुल बन्ने

काठमाडौँ - कोशी प्रदेश सरकार र महाकुलुङ गाउँपालिकाको सहलगानीमा सोलुखुम्बुको महाकुलुङ गाउँपालिका वडा नं २ फुलवाती खोलामा मोटरेबल पुल निर्माण हुने भएको छ । सो पुलको शिलान्यास गत बुधवार गाउँपालिका अध्यक्ष सूर्यबहादुर कुलुङले एक कार्यक्रम बिच गरेका छन् । यस अवसरमा गाउँपालिका वडा नं २ का अध्यक्ष प्रदीप कुलुङ लगायत स्थानीयवासी र जनप्रतिनिधिहरुको उपस्थिति रहेको थियो ।

उक्त मोटरेबल पुल निर्माणका लागि पूर्व मन्त्री बुद्धिकुमार

बाँकी अन्तिम पातोमा

विचार प्रस्तुत गरेका छन् । जसमा नम्बर १- मा, वर्षमा तीन चोटि गठबन्धन र सरकार परिवर्तन हुने र उनै भिजनविहीन, गफाष्टक, आत्मकेन्द्रित, विवादास्पद मान्छे बिच कुसी साटासाट भैरहने हो भने भिजनरी नेतृत्व सहितको राजनीति स्थिरता कसरी हासिल हुन्छ ?

बाँकी अन्तिम पातोमा

पार्टी नेता, कार्यकर्तादेखि कर्मचारीतन्त्रसमेत जिम्मेवार भएनन्

सुष्ठिदमा रानोहोँछ देशमा भोगिएको भ्रष्टाचार, दलाली, ठगी, नैतिकपतन जस्ता वेथितिको समूल नष्ट गर्ने राजनीतिक पार्टीका नेता, कार्यकर्तादेखि कर्मचारीतन्त्रसमेत जिम्मेवार हुन पर्ने हो । त्यस्ता प्रवृत्ति कसैमा पनि अहिले देख्न सकिएको छैन । यसले देश र देशवासीलाई भड्खालोमा पारेको छ । जबकि, राजनीतिक पार्टीका नेताले चुनाव ताकादेखि अन्य सभा, सम्मेलन अनि सत्ता हत्याउन अधिसमेत त्यस्ता विसंगतिको बोध गर्दै विकास, समृद्धि, सुशासन लगायत जनोपयोगी कार्य गर्ने प्रतिबद्धता जनाउने

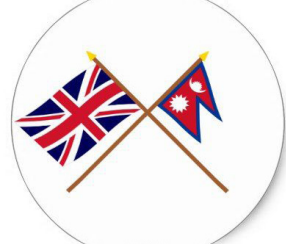
हाम्रा ग्राहक, पाठक, शुभेच्छुक लगायतका महानुभावहरु आफ्नो गाउँ-घर, समुदाय, समाज, जिल्ला, प्रदेशका साथै राष्ट्रमै हुने गरेका कुनै पनि किसिमको आपराधिक अनि भ्रष्टाचारजन्य गतिविधि आर्थिक अनियमितता ढिलासुस्ती, कालावजारी, महँगी जस्ता विकृतिको समूल अन्त्यका लागि यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक सदैव सहयोगको अपेक्षा गर्दछ । यसैगरी आफ्नो व्यापार, व्यवसाय प्रवर्द्धनार्थ विज्ञापन दिई लाभ उठाउनुहोस् । - व्यवस्थापक

आदिवासी जनजाति सांस्कृतिक महोत्सव शुभारम्भ

काठमाडौँ - यहीं चैत नौ गते अस्तिबाट भरतपुर चितवनमा 'प्रथम आदिवासी जनजाति सांस्कृतिक महोत्सव' शुभारम्भ भएको छ । चितवन जिल्ला नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ समन्वय परिषद् चितवनको आयोजनामा शुरु भएको महोत्सवको लुम्बिनी प्रदेश प्रमुख अमिका शेरचनले उद्घाटन गरेका थिए । उक्त अवसरमा प्रमुख शेरचनले देश सबैको साभ्ना रहेको भन्दै एक-अर्काको धर्म, संस्कृतिको सम्मान गर्नु पर्ने बताउदै आदिवासी जनजातिका हक अधिकारका लागि सबै एकजुट हुनका साथै संविधानमा व्यवस्था भएका कुरा व्यवहारमा लागू हुनु पर्ने बताएका थिए । यसैगरी भरतपुर महानगर प्रमुख रेनु दाहालले

आदिवासी जनजातिका हक अधिकारका लागि र सांस्कृतिक पक्षको जगेर्ना गर्न स्थानीय सरकारले सहयोग गरिरहेको बताउदै आदिवासी जनजाति सांस्कृतिक महोत्सवले भरतपुर भ्रमण वर्षलाईसमेत सफल बनाउने विश्वास व्यक्त गरिन् । आदिवासी जनजाति महोत्सव उद्घाटन अघि स्थानीय क्याम्पाचौरबाट भाँकी सहितको बृहत् -याली निकालिएको थियो । चितवन जिल्लामा बसोबास गर्दै आएका सबै आदिवासी जनजाति समुदायले वेशभूषा सहित जातीय पहिचान भल्किने संस्कृति देखाउँदै महोत्सवस्थल प्रवेश गरेका थिए । चितवन जिल्लामा वि.सं २०७८ को जनगणना अनुसार ३९ आदिवासी

अन्तिम मौका नगुमाउन गोरखा भूपूको अनुरोध

काठमाडौँ - भूतपूर्व गोरखाको समान पेन्सन माग सम्बोधनको अन्तिम मौका नगुमाउन गोरखा भूतपूर्व सैनिक संघ (गेसो) ले उपप्रधान तथा परराष्ट्रमन्त्री नारायणकाजी

श्रेष्ठलाई भेटेर अनुरोध गरेको छ । बेलायत, नेपाल सरकार तथा भूतपूर्व गोरखा प्रतिनिधि बिच पर्सि२७ मार्चको दिन लन्डनमा हुन लागेको त्रिपक्षीय वार्ताको पूर्व सन्ध्यामा गेसो सभापति कृष्णकुमार राई, सांसद सुदन किराती सहितको टोलीले गत बिहीबार परराष्ट्रमन्त्री श्रेष्ठसँग भेट गरी भूतपूर्व गोरखा माथि भएको असमानता, भेदभाव र अमानवीय व्यवहार सदाका लागि अन्त्य गर्ने अन्तिम मौका नगुमाउन अनुरोध गरेको गेसोले बताएको छ । विभिन्न चरणमा भएका वार्ता ठोस

बाँकी अन्तिम पातोमा

पत्रकार महासंघको महाधिवेशन बैशाखमा

काठमाडौँ - नेपाली सञ्चारकर्मीहरुको साभ्ना संगठनको रुपमा हेरिएको नेपाल पत्रकार महासंघको २७ औं महाधिवेशन आगामी २१ वैशाख, २०८० मा हुने भएको छ । अस्ति सात चैतमा बसेको महासंघको केन्द्रीय समितिको बैठकले २१ वैशाख २७औं राष्ट्रिय महाधिवेशन गर्ने निर्णय गरेको हो । बैठक पछि महासंघका महासचिव रोशन पुरीले जारी गरेको विज्ञप्ति अनुसार बैठकले विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवस (मे ३) अर्थात् २०८१ साल वैशाख २१ र २२ गते विश्व शान्तिका

मुहान गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनीमा महाधिवेशन गर्ने निर्णय गरेको जनाइएको छ । सो बैठकले महासंघका सबै प्रदेशको अधिवेशन २०८१ वैशाख १ देखि १२ गतेसम्म सम्पन्न गर्ने निर्णय पनि गरेको छ । त्यस्तै महासंघका सबै जिल्ला शाखा, प्रतिष्ठान शाखा तथा एसोसिएट संस्थाको अधिवेशन वैशाख १ गते अघि गर्न बैठकले निर्देशन दिएको उल्लेख छ । ती सबैको अधिवेशन सम्पन्न गर्दा महासंघबाट केन्द्रीय प्रतिनिधिको अनिवार्य सहभागिता हुनुपर्ने पनि व्यवस्था गरिएको

बाँकी अन्तिम पातोमा

गरेका छन् । यस क्रममा कतिले त, देश र देशवासीको विपक्षमा किञ्चित्त पनि लाग्ने अशंका नगर्न आग्रह गर्दै नैतिक मूल्यमान्यता स्थापित गर्ने कसम खाने गरेको प्रष्ट छ । तर, त्यस्ता वचनबद्धता प्रष्ट छ । त, त्यस्ता वचनबद्धता चुनाव जितेर आएपछि सत्तामा

मत-मतान्तर

पुगेका हुन वा प्रतिपक्षमा नै बसेका किन नहुन ती सबै प्रतिबद्धता र कसमलाई चटक्क भुल्दै पार्टीगत देखि व्यक्तिगत स्वार्थमा डुब्दै जनचाहना र भावना विपरीत गतिविधि मै सक्रिय भएको ज्वलन्त उदाहरण प्रशस्तै छन् । त्यस्ता

जनविरोधी क्रियाकलापको अनुभूति अधिकांश देशवासीले गरिरहनु परेको छ । यसै प्रसंगमा भर्खरै नयाँ समीकरण बनि पाँच दलीय गठजोड सरकारमा सहभागी भएको नयाँ विचारधारा र जोसका साथ देश र देशवासीको पक्षमा समर्पित हुने भन्दै चौथो पार्टीको रूपमा नव उदयमान राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) को नेतृत्वकर्ता तथा उपप्रधान एवं गृहमन्त्री हत्याउन सफल रवि लामिछानेले सहकारीमा रकम बचत गर्ने हजारौहजार मानिसका रकम अपचन गरेका थुप्रै प्रमाणहरु सार्वजनिक हुनुका साथै

बाँकी पाँचौ पातोमा

गृहमन्त्री र यातायातमन्त्रीलाई आमसर्वसाधारणको प्रश्न !

अनुसा थापा

आम सर्वसाधारणले गृहमन्त्री रवि लामिछाने र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्रीलाई सोध्छन्, ‘तपाईंहरू काम गर्न आएको कि जनताले तिरेको करबाट तलबभत्ता खान र सरकारी गाडी चढ्न ?’ वजारमा बेतिथि नै बेतिथि छ । गृहमन्त्री लामिछाने के हेरेर बसेका छन् ? यता, दिनहुँ सवारी दुर्घटना भइरहेको छ ।

‘कण्डिशन’ ठीक नभएका पुराना, थोत्रा र कबाडी गाडी चल्न दिँदा दिनहुँ ठूलो धनजनको क्षति भइरहेको छ । २० वर्षे सार्वजनिक यातायात चल्न नदिने प्रावधान भएपनि कसैले टेरपुच्छर मानेका छैनन् । अनुगमन शून्य छ । जसले गर्दा आम नागरिकले अकालमा ज्यान गुमाइरहेका छन् ।

कतिपय अंगभंग भएका छन् । केही दिनकै अन्तरालमा आधा दर्जन बढी सार्वजनिक यातायात दुर्घटनामा परेको छ । दुर्घटनामा परेर कलिला बालबालिकाले समेत ज्यान गुमाएका छन्, जुन निकै पीडादायी छ । सवारी दुर्घटनामा परेर दिनहुँ जनताको ज्यान जाँदासमेत सरकारको चित्त दुखेको छैन ।

सरकार टुलुटुलु रमिता हेरेर बसेको छ । जनताको ज्यान सरकारलाई सस्तो भएको छ । आफैँ नीति बनाउने तर कार्यान्वयनमा नलैजाने, यो नेपालीका लागि नौलो कुरा होइन । तर, जनताको ज्यानमाथि लापरवाही गर्न त पाइएन् नि । एउटै बस दुर्घटनामा परेर बिसौ जनताले ज्यान गुमाइरहेका छन् ।

विडम्बना, सरकार देखेर पनि अनदेखा गरिरहेको छ । गाडीको चेकजाँच गर्न सरकारले ट्राफिक प्रहरी खटाएको छ । तर, उनीहरू काम गर्नुको साटो घाम लागेको ठाउँको खोजीमा हिँडेको देखिन्छ । जनताले तिरेको करबाट तलबभत्ता खाएका र पोशाक लगाएका ट्राफिक प्रहरी जनताप्रति नै उत्तरदायी छैनन् ।

सवारी दुर्घटनामा परेर दिनहुँ आम जनताको ज्यान गइरहेको छ, त्यसको जिम्मेवारी कसले लिने ? ट्राफिकले चोक-चोकमा उभिएर गाडीको अवस्था, यात्रुको चाप हेर्ने हो भने दुर्घटना हुनबाट जोगिन्थ्यो होला । अहिले सबै थोत्रा गाडी चलाइएको छ । तर, कारबाही खोइ ? ट्राफिककै अगाडिबाट ढोकासम्म यात्रु भुण्डाएर गाडी दौडाइरहेको हुन्छ ।

यद्यपि, ट्राफिकले तिनलाई कारबाही गर्दैनन् । अनि दुर्घटना भएपछि लाश गन्नुचाँहि पुग्छन् । पुराना गाडीका कारणले धेरै

दुर्घटना भयो, प्रदुषण बढ्यो, यात्रुले सेवासुविधा पाएनन् भनेर २०७१ भदौ १९ गतेको क्याबिनेटको बैठकले २० वर्ष पुगेका सार्वजनिक यातायात हटाउने निर्णय गर्यो ।

सो निर्णय सोही वर्षको फागुन १८ गते राजपत्रमा प्रकाशित भयो । २०७२ चैत १ गतेको क्याबिनेटको बैठकले २०७३ फागुन १७ गतेबाट साविकको बागमती अञ्चलबाट २० वर्षे गाडी हटाउने र २०७४ चैत १ गतेबाट २० वर्ष पुगेका गाडी देशभरबाट हटाउने निर्णय गर्यो ।

२०७७ माघमा यातायात मन्त्रालयले २० वर्ष पुगेका गाडी सिधै पत्रुमा पठाउने निर्णय गर्यो । त्यसको रुट परमिट, दर्ता र लगतकट्टा खारेज गरिदिने निर्णय पनि भयो । २०८० जेठ ७ गते बागमती प्रदेशको श्रम, रोजगार तथा यातायात मन्त्रालयले २० वर्षे गाडी ३५ दिनभित्र पत्रु गरिसक्नु भनि सार्वजनिक सूचना जारी गर्यो ।

गत साउनको पहिलो साता काभ्रेपलाञ्चोकको धुलिखेलमा बसेको उच्चस्तरीय बैठकले ११ बुँदे निर्णय गर्यो । बैठकमा सातवटै प्रदेशका मुख्यमन्त्री, यातायातमन्त्री, यातायात व्यवस्था विभागका डिजी, यातायात मन्त्रालयका सचिवलगायतको उपस्थिति थियो । दुई दिन बैठक बस्यो । बैठकले यातायात क्षेत्रमा भएको बेतिथि हटाउने, सिण्डिकेट हटाउने, २० वर्षे गाडीको स्क्र्याप गरेको नम्बर प्लेटमा नयाँ गाडी किनेर दर्ता गर्न नदिने, हरियो र कालो प्लेटको ट्याक्सीको दर्ता खोल्नेलगायतका निर्णय गरेको छ । तर, सो निर्णय पनि ‘

वालुवामा पानी’ भएको छ । बैठक बस्यो, निर्णय पनि गर्यो तर उपलब्धि शून्य । २०२९ देखि २०८० सालसम्म आइपुग्दा एउटै व्यवसायीको राज चलि्रहेको छ । ५१ वर्ष त एउटै व्यवसायीले व्यवसाय गरिसके । अहिले २० वर्षे पुराना ट्याक्सीको स्क्र्याप गरेको नम्बर प्लेटमा नयाँ गाडी किनेर ट्याक्सीमा दर्ता गरिरहेका छन् । सरकारले अहिले सट्टाभरानामा विद्युतीय गाडी दिइरहेको छ । विद्युतीय गाडीको आयु ३० वर्ष तोकिएको छ । ८१ वर्ष त एउटै व्यवसायीले व्यवसाय गर्ने भए । सिण्डिकेट लगाइरहने, आफू मात्रै खाइरहने । जनसंख्या बढेको बढ्यै छ, भाडाको गाडीको संख्या बढेको छैन । यातायात कार्यालयमा २० वर्ष पुराना ट्याक्सीको नम्बर प्लेट भण्डै लाख रुपैयाँमा खुलेआम बिक्री भइरहेको छ ।

यो गैरकानुनी हो । तर, कहाँ छ सरकार ? सरकारी निकायमै कानुनविपरीतको काम चलि्रहदाँ सरकार मस्तसँग निदाएको छ । सरकारले सिण्डिकेट नहटाउँदा राज्यलाई राजश्व आएन् र आम सर्वसाधारणले आवश्यक परेको बेलामा गाडी पाएनन् । पैसा तिरेपछि राम्रो सेवासुविधा जनताको अधिकार हो ।

विडम्बना, सरकारले नै त्यो अधिकार खोसेको छ । सरकार तोकेजति भाडा यात्रुले तिरेका छन्, तर दाउरा मिलाएजसरी, गुन्डूक खाँदिएजसरी सार्वजनिक यातायातमा यात्रा गर्नुपर्ने बाध्यता छ । काठमाडौँ उपत्यकाभित्र त सार्वजनिक यातायातको नाजुक अवस्था छ भने बाहिरी जिल्लाको अवस्था के हो ?

सरकारले कहिले हेरेको छ ? राम्रो सार्वजनिक यातायातको सुविधा त दिलाउन नसक्ने सरकारले अरु के गर्छ ? उपत्यकामा दिउसै ज्यानको बाजी राखेर सार्वजनिक यातायातमा यात्रा गर्नुपर्छ । एउटा गाडीका लागि घण्टौँ कुर्नुपर्छ । गाडी चढ्नकै लागि युद्ध लडेभैं भागदौड गर्नुपर्छ । बेलुका ५ बजेपछि सार्वजनिक यातायात पाउन महाभारत छ । उभिएउभिए यात्रा गर्नुपर्छ । सीट पाउनु भनेको त युद्ध जित्नुसरह हो । उपत्यकाभित्र त सार्वजनिक यातायातको यस्तो दयनीय अवस्था छ भने उपत्यकाबाहिरको कल्पना गरौँ । ३०- ३५ वर्ष कटेका थोत्रा गाडी सञ्चालन भएका छन् ।

वास्तवमा भन्ने हो भने सरकारले जनतालाई केही पनि दिन सकेन्, लिन मात्र जान्यो । कर लिन्छ, भोट लिन्छ तर जनताले के सेवासुविधा पाएका छन् । सरकारले विगतदेखि नै यातायात व्यवसायीको हितमा काम गर्दै आएको छ । भाडा निर्धारणलाई नै हेरौँ । सरकारले एकदेखि पाँच किलोमिटरसम्म २० रुपैयाँ भाडादर तोकेको छ ।

तर, आधा किलोमिटर चढ्नेबित्तिकै २५ रुपैयाँ असुलिन्छ । आधा किलोमिटर यात्रा गर्नेले त दुई रुपैयाँ तिर्नुपर्ने होइन र ? सरकारले भाडादर पनि भागवण्डा गरिदिएन । लामो रुटमा चल्ने होस् या छोटोमा विद्यार्थी, ज्येष्ठ नागरिक र अपांगलाई भाडा छुट दिँदैनन् । सुपर डिलक्स र डिलक्सको नाममा पनि सरकारले तोकेभन्दा ४० प्रतिशत बढी भाडा यात्रुसँग लिने गरिएको छ ।

दर्ता भएको मितिले तीन वर्ष कटेका गाडीले सुपर डिलक्स र डिलक्सको नाममा पैसा लिन पाउँदैनन् । हास्यास्पद कुरा के छ भने थोत्रा गाडीले सुपर डिलक्स र डिलक्सको

नाममा बढी बढी पैसा असुलि्रहेका छन् । रात्रिकालिन बसहरु ६ वर्ष पुगेपछि लोकल बसजसरी सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

तर, १५-१६ वर्ष कटेका गाडीहरू राति सञ्चालन भइरहेको छ । यातायात व्यवसायीले एकदिनमा १८ करोड रुपैयाँ यात्रुसँग ठग्छ, बढीबढी भाडा असुलेर । यसको पनि अनुगमन छैन । यातायात व्यवसायीसँग सरकारले लिनुपर्ने ३२ वटा चिजमा ३५ वर्षदेखि राजश्व बढेको छैन ।

गाडी हाल्ने धनीसँग यातायात व्यवसायीले दुईदेखि १५ लाख रुपैयाँ असुलि्रहेका छन् । बाटो सरकारको, बाटो बेचेर खाने यातायात व्यवसायी । लेवीको नाममा पनि दिनहुँ आठ सयदेखि १५ सय रुपैयाँ उठाइन्छ । सरकारले पाँच सय रुपैयाँ लिएर रुट परमिट दिन्छ, यातायात व्यवसायीचाँहि यत्रो पैसा असुल्छन् ।

यातायात व्यवसायीले गाडी दुर्घटनामा परेर ज्यान गुमाएकालाई किरिया खर्च ५० हजार र क्षतिपूर्तिबापत एकलाख रुपैयाँ दिन्छ । एकलाख रुपैयाँ दिएर कसैको ज्यान लिन पाइन्छ ? यो कस्तो कानुन हो ? अंगभंग भएकाको उपचार पनि गर्दिँदैनन् । सरकारले अब किरिया खर्च तीन लाख र ३० लाख क्षतिपूर्ति दिने कानुन बनाउनुपर्छ ।

त्यस्तै, गाडी साहु र चालकलाई जेल कोच्नुपर्छ । कानुन फितलो हुँदा यातायात व्यवसायीले यात्रुको ज्यानमाथि नै खेलबाँड गरे । एकलाख दिएर टुंग्याइहाल्छौँ भन्ने मानसिकता यातायात व्यवसायीमा परेको छ । चालकको लापरवाही र थोत्रा गाडीका कारण दिनहुँ बिसौ जनाले दुर्घटनामा परेर ज्यान गुमाइरहेका छन् ।

चार दशकदेखि हरियो र कालो प्लेटको ट्याक्सी, कालीमाटीमा ढुवानी गाडी र फो स्टक टेम्पोको दर्ता बन्द छ । उपत्यकामा जनसंख्या करोड बराबर छ, ट्याक्सीको संख्या नौ हजार । अनि खोइ त सिण्डिकेट हटेको ? ट्याक्सी चढ्नेबित्तिकै ५० रुपैयाँ आउँछ । बेकारमा यात्रुले त्यो पैसा तिरि्रहेका छन् ।

देशमै रोजगारी गरेर खान्छु, सस्तोमा सेवासुविधा दिन्छुभन्दा पनि नयाँ ट्याक्सीको दर्ता खोल्दैन, सरकार । एकाधिकार कायमै छ । न सिण्डिकेट लगाउनेलाई गृहमन्त्रीले कारबाही गर भनि निर्देशन दिन सक्छन् न यातायातमन्त्रीले सिण्डिकेट तोड्न । जो आएपनि जनताको नियति कहिले नबर्द्लिने भयो ।

भक्तपुर

अर्थतन्त्र

सिटिजन्स बैंक र मेदान्त अस्पताल बिच समझदारी

काठमाडौँ - सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लिमिटेडले विगत १७ वर्षदेखि आफ्ना ग्राहकहरूलाई उत्कृष्ट बैकिङ्ग सेवा सुविधा दिँदै आएको सिटिजन्स बैंक र इण्डिया गुँडगाँवस्थित मेदान्त मेडिसिटी अस्पताल बिच सिटिजन्स बैंकका कार्ड वाहक ग्राहकहरूलाई अस्पतालको सेवा शुल्कमा १५% सम्म छुट दिने सम्बन्धी समझदारी पत्रमा पुनः हस्ताक्षर भएको छ । समझदारी पत्रमा गुँडगाँव हरियाणास्थित मेदान्त अस्पतालमा बैंकका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत गणेश राज पोखरेलले हस्ताक्षर गरेका छन् । बैंक र अस्पतालको यस्तो सहकार्यबाट हालसम्म सिटिजन्स बैंकका उल्लेखनीय ग्राहकवर्गहरूले मेदान्त अस्पतालमा उपचार गराउन जाने क्रममा सरल र सुलभ तरिकाले लाभ लिइसकेको बताएका छन् । आउँदा दिनहरूमा पनि यस सहकार्यको निरन्तरताले इण्डियामा स्वास्थ्य उपचार गराउन जाने बैंकका ग्राहकहरूलाई उपचारका क्रममा थप सहज सेवा प्राप्त भई लाभान्वित हुने विश्वास लिएको बैंकले जनाएको छ । यो सुविधा सिटिजन्स बैंकका कार्ड वाहक सबै ग्राहकहरूले पाउने भएका छन् । यस किसिमको सुविधा बैंकले विगत ४ वर्षदेखि निरन्तर रुपमा उपलब्ध गराउँदै आइरहेको बताएको छ । सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लिमिटेडले देशभरी फैलिएका आफ्ना १९० वटा शाखा, १५३ वटा ए.टि.एम. र ९८ वटा शाखारहित बैकिङ ईकाईहरूबाट १७ लाख ३६ हजार ग्राहक वर्गलाई आधुनिक बैकिङ सेवा सुविधा दिँदै आएको छ । अहिले ५५ जिल्लामा आफ्नो सेवा दिँदै आएको सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लिमिटेडले यसै आर्थिक वर्ष थप ७ वटा शाखाहरू विस्तार गरी आउँदो दिनमा देशको ६० वटा जिल्लामा सेवा प्रदान गर्ने जनाएको छ ।

अब नेपाली चिया चीनमा पनि निर्यात हुने

इलाम - चिनियाँ चिया व्यवसायीहरूको अनुगमन तथा भ्रमण टोलीले इलामका विभिन्न चिया उद्योगमा उत्पादित भण्डै एक लाख किलोग्राम भन्दा बढी चिया अर्डर गरेका छन् । चिनियाँ टोली अनुगमन तथा भ्रमणका लागि यहाँका चिया बगान र उद्योगमा आएका हुन । उनीहरूले चिया बगान र उद्योगको भ्रमण गरे पश्चात् छ सो बराबरको चिया अर्डर गरेको बताइन्छ । इलाम नगरपालिका र इलाम उद्योग वाणिज्य संघसँगको पहलमा केही दिनअघि चिनियाँ चिया व्यवसायी इलाम आएका थिए । ती व्यवसायीहरूलाई यहाँ ल्याउन चिया व्यवसायी चिरन दाहालले समन्वय गरेका थिए । सो अवसरमा चिनियाँ व्यवसायी, यहाँका चिया व्यवसायी तथा किसान बिच चिया खरिद, चीनमा चिया निर्यातको सम्भावना लगायतका विषयमा छलफल भएको बताइन्छ । इलाम आएका चिनियाँ व्यवसायीले चियाबारी र उद्योगकोसमेत स्थलगत अनुगमन भ्रमण गरेका छन् । उक्त अवसरमा चिनियाँ व्यवसायीले देउमाई र इलाम नगरपालिकाका विभिन्न चिया उद्योग र चिया किसान भेटघाट गरेका थिए । उद्योग वाणिज्य संघ इलामका अध्यक्ष चेतनाथ पौडेल कृष्णले एक महिनाअघि पाँच जना चिनियाँ व्यवसायीले यहाँ आएर अनुगमन गरेको र अहिले सो परिमाणमा चिया अर्डर गरेको बताएका छन् । चियाको पहिलो टिपाइ शुरु हुने लाग्दा चीनबाट आएको व्यवसायीको टोलीले अवलोकनपछि चिया अर्डर गरेपछि नयाँ उत्साह प्राप्त भएको बताइएको छ । इलाम नगरपालिकाले यसअघिदेखि नै चियाका लागि पहल गरिरहेको बताइन्छ । उस बेला चिनियाँ व्यवसायीहरूले नेपाली चियाको गुणस्तर निकै राम्रो भएको प्रतिक्रिया दिएका थिए । यसरी चिनियाँ व्यवसायीहरूको चिया अर्डरले नेपालमा उत्पादन हुने ८० प्रतिशत चिया भारतमा निर्यात हुने गरेकोमा अब चीनमा पनि निर्यात हुने सम्भावना देखिएको छ । यसले निराशामा रहेका चिया किसानहरूमा आशा पलाएको बताइएको छ ।

भाषा- लिपी, संस्कार-संस्कृति, धर्म-कर्म लगायतका विविध पक्ष बारे जानकारी लिन “मुन्धुम मासिक” खोजीखोजी पढौ !!

साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेड

द्वारा प्रवर्द्धित

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

।डि हलमण्डको मित्र बहिर रवर कोट नै बीवमा रिटलको जाली जसको ३ तलको होत्रकण्डय

उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर

पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लास्टिक थिल जसको रिलिफेडर

कम्प्युटर प्रविधिकद वल्लो पल्लव तौलमा सधैँ जामा दलुकोल

नेट्रो कालजाली अर्वाइ इन्डस्ट्रिज लिमिटेड

कुल कलम सल्लि

कलम कलमिअ सल्लिअर्वा कलमिअ

कलम कलमिअ, कलमिअ र कलमिअ अल्लिअ अल्लिअ अल्लिअ

डिलर मल्लिअर्वाअल्लिअ

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट साथ बरतुहरु

“मातृभाषाको उन्नति नगर्ने जातिको पतन र विनाश हुन धेरैबेर लाग्दैन ।”
- बाल गंगाधर तिलक

“नारी मात्र पुरुषको पत्नी होइनन्, उनी राजनीतिक नेता, कार्यकर्ता पनि हुन् ।”
- कृष्णकाया

सम्पादकीय

इमान्दारी र निष्कलङ्कित जनसेवकको खाँचो

मुलुकको राजनीतिक अवस्थालाई राजनीतिक दल सम्बद्ध नेताहरुकै कारण आमनेपाली नागरिक र देशले ठोस रुपमा परिवर्तनको अनुभूति गर्न सकिरहेका छैनन् । त्यसै अनुरूप मुलुकको स्थायी सरकारको उपमा पाएको निजामती सेवामा कार्यरत कर्मचारीतन्त्रकोसमेत खासै भूमिका पाउन सकिरहेको छैन । मूलतः यी सयन्त्र एक अर्काका पूरक पनि हो । मुलुकका लागि भने कामयाबी नभै जनद्रोही र देशद्रोहीको पथमा सक्रिय रहेको थुप्रै दृष्टान्त यतिबेला प्रत्यक्ष- परोक्ष देख्न-सुन्न पाइएको छ । जसले मुलुक अनि मुलुकवासीका लागि क्रियाशील छैनन् भन्ने पुष्टि हुन्छ । यो आमनेपाली नागरिक अनि मुलुककै निम्ति विडम्बना डहो । जबकि, राजनीतिक दल सम्बद्ध नेताहरुले विभिन्न समय चक्रमा जनाउने प्रतिबद्धता एवं घोषणालाईसमेत लात हान्ने गरेका छन् । यसको सट्टा आ-आफ्नो दुनो अर्थात् दलीयसँगै व्यक्तिगत स्वार्थमा लिप्त हुने गरेको ज्वलन्त उदाहरण आमनेपाली नागरिक समक्ष भल्भल्नी भइरहेको छ । त्यसैलाई टेवा पु-याउने क्रममा स्थायी सरकार भनिएको कर्मचारीतन्त्रसमेत आमनेपाली नागरिक र मुलुकको सेवा, सुविधा, विकास र समृद्धिको पक्षमा निशंकोच लागेको पाइदैन । यतिबेला उनीहरु कुनै हालतमा पनि जनताजनार्दनको पक्षमा होइन, आ-आफ्नै स्वार्थसिद्धिमा तल्लीन बन्दै जनद्रोही अनि राष्ट्रद्रोही कार्यमा उद्यत रहेको बताइन्छ । यस्ता प्रवृत्ति तथा क्रियाकलापले चाहे नयाँ राजनीतिक दल खोलेर आमनेपाली नागरिक र मुलुकको निम्ति परिणाममुखी काम गछौं भन्दै भाषण र आश्वासन दिने नौतुन नेता हुन् या पुराना राजनीतिक दलका नेता नै किन नहुन तिनीहरु सबै एउटै डयाडका मुला हुन भन्दा फरक नपर्ने स्पष्ट भइसकेको छ । नकि, तिनीहरुमा इमानदारी र जनउत्तरदायीप्रतिको विश्वास संकटमा परेको प्रत्यक्ष परोक्ष प्रमाण छुत्ताछुल्ल भइरहेको अवस्थिति छ । यस्ता गतिविधिले सर्वसाधारण नागरिकमा निराशा पैदा भएको छ । जसले काम भन्दा कुरा गरेर एकपटक गुजारे पनि अब दोस्रो पटक सम्भव नहुने पक्का छ । किनभने, कुरा गरेर होइन, सार्थक र उपलब्धिमूलक काम गरेर देखाउने सच्चा राजनीतिक नेतृत्व आमनागरिकलाई चाहिएको छ । यसैगरी मुलुकको विकास, समृद्धिलाई उच्च प्राथमिकताका साथ अग्रगमन तर्फ उन्मुख गराउने इमानदार, निष्कलङ्कित कर्मयोगी, राष्ट्रवादीका अलावा कमिशनखोर, कालाबजार, गद्दार, ठग, तस्कर, दलाल, भ्रष्टाचार विरोधी जनसेवकको खाँचो अपरिहार्य छ ।

नेपाल आर्मी, इण्डियन आर्मी, ब्रिटिस आर्मी, सिंगापुर प्रहरीलागायत विभिन्न शारीरिक फिटनेशको लागि हामीलाई सम्झनुहोस् ।

MASTER RAJESH RAI
Owner/Training Director

GURKHA FITNESS & EDUCATION CENTRE

Seti Badh Marga Deep-16, Pokhara
+ 977 - 61 - 442292, 442293
+ 977 9803370473
E-mail : rai.rajesh56@yahoo.co.uk
www.facebook.com/gurkhatraining

राज्यको आयात नीतिले मारमा उपभोक्ता

अच्युतप्रसाद पौडेल

म्याद गुज्रिएका खाद्यान्न खानु नेपालीको बाध्यताले विश्व उपभोक्ता दिवसलाई गिज्याइरहेको छ। खाद्यान्नको सुनिश्चितता संविधानको मौलिक हकमा पर्छ तर संविधान आफैँ राजनीतिको फोहोरी खेलमा छ । न्यूनतम उत्पादन नै देशभित्र छैन। देशले दैनिकी कृषि मजदुर निर्यात गर्दैछ ।

हरेक घरको भान्छामा विपाक वस्तु ओरिइरिएका छन् । उपभोक्ता दिवससमेत अधिल्लो साता नेपालीको दैनिकीलाई नियालेर सकिएको छ । भ्याट पनि भान्छामै छ, विदेशीले खाद्यान्नमै कोटा तोकेको छ । भारतले विपादी परीक्षण नगर्नु भनेर भनेकै छ । थाहा छ तरकारी र फलफूल विपक्त छन् । खाद्य सुरक्षा ऐनले तोकेको मापदण्डभित्र छैनन् । तर खानु परेको छ । प्रदूषण र विपादीले जीवन कष्टकर मात्रै होइन नेपालीहरु रोगले ग्रस्त छन् । तरकारी, फलफूलसमेतको विपादीको मात्रा तोकिएको छ । तर जाँच गर्ने कुनै निकाय नै छैन । भए पनि उसले त्यो काम गर्दैन । भारतले नै नगर्नु भनेपछि काम पनि किन गर्नुपर्छ ?

देशमा उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन छ । तर पेट्रोल, डिजेलको गुणस्तर कस्तो छ, र हाम्रो वातावरण कति बिग्रेको छ भनेर हेर्न मिल्दैन । मिले पनि प्रयोग गर्न सकिन्न । वायुको गुणस्तर पनि उस्तै छ । संसारमै प्रदूषित वातावरणको दोस्रो दर्जामा देश कसरी पुग्यो होला ? खोज र अनुसन्धान गर्न हाम्रो नेतृत्वले भ्याउँदैन । उसलाई सत्ता वार्गेनी गर्नुछ त्यसैले फुसंद छैन । प्रमुख नेतृत्वलाई जसरी पनि बालुवाटार बस्नु छ ।

हरेक वर्ष विश्व खाद्य दिवस मनाइन्छ । संविधानको मौलिक हकले मात्र नपुगेर नेपालमा खाद्य सुरक्षाका लागि खाद्य अधिकार तथा खाद्य सम्प्रभुता सम्बन्धी ऐन २०७५ पनि जारी छ । सन् २०३० सम्ममा दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्न पहिले खाद्य सुरक्षण हुनुपर्ने हो । यहाँ गरिवी निवारण दिवस मनाइरहँदा गरिवी घटेको हुन्न उल्टो बढेको छ ।

पानीको कुरा गरौं, मेलम्चीको सर्वत वर्षमा तीन महिना त्यो पनि निरन्तर

छैन । विश्व खाद्य दिवस पनि मनाइन्छ तर भारतबाट धान खरिद गरेर । कुनै बेला हामी धान, चामल निर्यात गर्थ्यौ । तर लामो समयदेखि यी वस्तु मात्रै आयात गर्दैनौं, नुनदेखि सुनसम्म, सियोदेखि फालीसम्म अरु देशबाट आयात गर्छौं । जनै, धोती र टोपी पनि चीनबाट आयात गर्नुपर्ने अवस्था छ । व्यापारघाटा हाम्रो उच्च छ, विदेशी ऋण पनि २४ खर्ब छ । संसारभर नै आर्थिक संकटका संकेत देखा पर्दैछन् । आर्थिक मन्दीले संसारमै खाद्यान्नको संकट ल्याउने देखिन्छ । तर हामीलाई चिन्ता छैन संसारमा संकट भए पनि हामी भारतबाट आयात गर्छौं ! यो अवस्थामा छ हाम्रो सोच ।

विश्वकै ठूलो जनसंख्या भएको देश भारतले गर्हुँ, चिनी, आटा, सुजी जस्ता सामानको निर्यातमा रोक लगाइसकेको छ । रसिया युक्रैन युद्धको मार सबैजसो देशले खेपिरहेका छन् । हमास इजरायलको हालत खराब छ । त्यसको प्रभाव सबै देशले व्यहोर्ने पर्ने हुन्छ । यसैलाई देखाएर कति देशले त खाद्यान्न निर्यातमा रोक लगाएर खाद्य राष्ट्रवाद पनि भनेका छन् । उत्पादन गर्ने देशले त यसो भन्दा तर आयात गरेर दैनिकी चलाउनु पर्ने देशको हातल के होला यो कसले सोचेको छ ?

भटमासको तेल, गर्हुँ, सूर्यमुखी तेल, अनि खाद्यान्न उत्पादनको वृद्धि गर्ने रासायनिक मलको ठूलो बिक्रेता युक्रैन आफैँ समस्यामा अल्किनाले हामीजस्ता कृषिप्रधान भन्ने तर त्यहीँबाट आयात गर्नेको हालत खराब हुँदैछ । रसिया-युक्रैन युद्ध लम्बिदै गए संसारमा थप संकट आउने भन्दै ईयू विश्व खाद्य कार्यक्रम, विश्व बैंक जस्ता संस्थाले खाद्यान्न संकट बारे औपचारिक रुपमै घोषणा गरिसकेका हुन् ।

ग्लोबल नेटवर्क फुड क्राइसेसका अनुसार संसारले अहिले नै खाद्य असुरक्षाको सामना गरिरहेको छ । खाद्य सहायता र जीवन यापनका लागि सहयोग चाहिरहेका मानिसको संख्या बढिरहेको छ । अफगानिस्तान, इथियोपिया, लेबनान, सोमालिया, केन्याआदि देश यसको बढी मारमा परेका छन् । हाम्रो त कुरै भएन ।

खाद्य वस्तुको मूल्य अधिक बढेको छ, संसारभर नै, सस्तो खोज्दै हिँड्नु पर्ने अवस्था छ । विश्वव्यापी खाद्य संकट हाम्रो लागि थप चुनौतीको विषय हो । खाद्यान्न आयातक देश भएकोले जस्तो पठाइयो, जे मिल्यो त्यही खानु पर्ने अवस्था छ । अनिकाल, भोकमरीको अगाडि भोलिको स्वास्थ्य चिन्ता गर्ने समय नेपालीलाई छैन ।

गर्हुँ वालीमा मलको अभाव देखियो। यसले अचाक्की मूल्य बढ्यो, डलरको भाउ उच्च रह्यो, गरिव देशले धान्न सकेनन् । जहाँ आय आर्जन नै छैन, जीवनस्तर नउठेसम्म उपभोक्ता हक संरक्षण नै कसरी होला ? देशमा ऊर्जा संकट समाधान भइसकेको छैन । विस्तारै उत्पादनको कमीले खाद्यान्न संकट हुने खतरा बढ्दै गएको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोषले सार्वजनिक गरेको वर्ल्ड इकोनोमिक आउटलुक प्रतिवेदनले सन् २०२२ भन्दा अझ खतराको संकेत गरेको छ । तर आउने दिन कसरी सुरक्षित होला राज्यको सोच स्पष्ट छैन ।

संसारभरकै आपूर्ति असन्तुलन, चीनले गरेको कडा प्रतिबन्ध, इन्धनको मूल्य वृद्धि, सबैतिर बढ्दो ऊर्जा संकट कायमै छ । आर्थिक मन्दीको मार विकासशील र विकासोन्मुख देशलाई बढी पर्ने हुन्छ । उन्नत भनौं अब्बल भनिएका देशलाई पनि प्रभाव पर्नेछ । नेपाल ऋण र व्यापार घाटाको उच्च चपेटामा छ, विदेशी मुद्रा सञ्चितिमा विप्रेषणले सहयोग गरेको छ । सुडानमा भोकमरीको समस्या विकराल छ । श्रीलंकाको संकट कृषि उत्पादन बढाउन भारतले रासायनिक मल दिनुपरेको छ । हाम्रो बजेटले खाद्यान्न आयातमा ३० प्रतिशत घटाउने भनेको हो । तर बजेटले भनेर आयात घटेन उल्टो बढ्यो । उत्पादन नबढाई आयात घट्ने होइन । यति ज्ञान राज्यका तालुकदारलाई हुनै पर्ने हो । तर त्यो भएजस्तो देखिँदैन ।

कृषि प्रधान भनिएको हाम्रो देशमा खाद्यान्नको परिनिर्भरता छ । हरेक वर्ष मुख्य खाद्यान्न चामल मात्रै होइन, दाल, गेडागुडी, मकै, गर्हुँ, आलु, फलफूल, मासु सबैजसो खाद्य सामग्री पैठारी गरिरहेका छौं । खाद्य स्वच्छताका लागि

विपादीको मात्रासमेत परीक्षण गर्न सकिरहेका छैनौं । जीडीपीमा कृषिको योगदान घटेको छ । जीडीपीमा कृषिक्षेत्रको योगदान कम हुँदै आउनु भनेको देशमा भोकमरीको समस्या, बेरोजगारीको वृद्धि र गरिवी बढ्ने संकेत हो ।

नक्कली स्टिकर, लेबल, मिति केही हेर्न नसक्ने अवस्थामा हामी छौं । पसल, गोदाम परीक्षण गर्ने हो भने दुसी लागेका, चिसोले सताइएका, कभर बिग्रेका, किरा परेका, म्याद नाघेका कैयन मिति सफिएका औषधीसमेत खाइएको अवस्था छ । मूल्य अनुगमन गर्ने निकाय दर्सेमा केही औपचारिकता पूरा गर्छ तर अरु छैन । अनुगमनमा पनि सबैले टेरेनन् । दक्ष जनशक्ति नै छैन । बजारमा नैतिकता र इमान्दारिताको अभाव छ । बजार पनि सेवा हो भन्ने भावना व्यापारीमा छैन । सबै व्यापारी नाफामुखी छन् ।

हाम्रो शैली र प्रवृत्ति पनि गलत ढंगकै छ । स्वदेशी जुत्ता लगाउनु नहुने, विश्व विख्यात ब्राण्डको जुत्ता खोज्नुपर्ने मानसिकता छ । आफ्नो हैसियत विग्निएर नेपाली उपभोक्ता, अरुको देखासिकी र नक्कल गर्न अब्बल बनेका छन् । उपभोक्ताले स्वदेशी दूध, दही, मोही, चिउरा, रोटी खान त के नामै लिन नहुने अवस्था बनेको छ । बहु राष्ट्रिय कम्पनीका उत्पादन घिउ, कोक, फेन्टा, वर्गर, पिजा, विदेशी कफी एण्ड चिया, घूँडा च्यातेर महँगो जिन पाइन्ट लाउनु पर्ने शैलीको विकास भएको छ ।

लुटको धनमा विलासी वस्तुको अधिक प्रयोग, बचतको भावना शून्य हुँदै गएको छ । घर जग्गा बिक्री गरेर मनोरन्जनतर्फ आकर्षण बढेको छ । आयातित गाडी अनि महँगो तेलको प्रयोगमा रमाइरहेका छन् । बाबु-बाजेको घर, जग्गा, गाई र गोठ बेचेर मोटर र कारमा छोरा नाती रमाइलो गर्न व्यस्त छन् । यसले देशको उपभोक्ता हित गर्दैन । नागरिकलाई अत्मनिर्भर बनाउन देशमा रोजगारीको सिर्जना गर्न सरकार लाग्नुपर्छ । कृषिमा आत्मनिर्भर बन्ने योजना नबनाएसम्म नागरिकको खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित हुन सक्दैन ।

- खबरहबबाट

पाठक मन्थन

आफ्नो मिसनलाई निरन्तरता दिईयोस् ! भविष्यसम्म अघि बढ्न सकोस् !

श्री सम्पादकज्यू, देशमा बढ्दो राजनीतिक अस्थिरतासँगै भ्रष्टाचारजन्य गतिविधिका बारे प्रकाशित गर्दै आएको लेख, रचना, समाचारका लागि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार एक कदम अघि छ, भन्ने महसुस गरेका छौं । त्यस्ता असामाजिक, नैतिक भ्रष्टको बारे निष्पक्ष, निर्धक्कसँग सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार अघि रहेको महसुस हामीले गरेका छौं । ती सबको निमित्त प्रकाशन, सम्पादन तथा व्यवस्थापन क्षेत्रमा क्रियाशील संचारकर्मीहरूप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं । जस्तो सुकै परिस्थिति र परिवेशसँग पौठेजोर खेल्दै आफ्नो प्रकाशन कार्यालाई नियमित गर्न सफल र सक्षम रहनु हुने अग्रज पत्रकार, सम्पादक तथा सम्पादन टिम अभै सशक्त बन्दै आफ्नो उचाईलाई बढाउन पूर्ण रुपले सफल हुन सकोस् भन्ने शुभकामना पनि व्यक्त गर्दछौं । जसको निमित्त सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार टिमले अभ् बढी नै मेहनत र परिश्रम गर्न जरुरी रहेको कुरामा पनि ध्यानाकर्षण गराउदछौं । जसले हिजो देखि उठाइदै आएको विषयवस्तु र प्रसंगको जानकारी राख्दै समाधानका पक्षसँगै उपाय खोजी गर्न जो कसैको निम्ति सुझाव वा सद्बुद्धि प्राप्त हुने अपेक्षा गर्न सकिन्छ । अतः त्यस्ता विषयवस्तुका लागि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारले तलमाथि नगरी आफ्नो मिसनलाई नियमितता दिन सक्नु पर्दछ, धन्यवाद !

- कनक बहादुर किराती -धरान -०८, सुनसरी, गडुलध्वज गुरुङ -लेक साइड पोखरा, कास्की, हेमराज केप्लेकी -बुटवल, रुपन्देही, कासांड शेर्पा, चरिकोट, दोलखा, कालुराम मेचे -शनिश्चरे, भ्यापा ।

श्री सम्पादकज्यू, हामी नारी अर्थात् आधा धर्तीको रुपमा हेरिनेमा पर्दछौं । त्यसै अनुरूप सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाले पनि हेरेको छ भन्ने ठहर हामीले गरेका छौं । किनकि, हाम्रो सोच अनि अनुमानलाई सार्थक बनाउनका लागि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकामा संलग्न हुनुहुने तपाई सम्पूर्ण टिमको महत्त्वपूर्ण भूमिका छ । जसका लागि विशेष धन्यवाद भन्न चाहन्छौं । जति खेरदेखि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका हामीले पढ्न हेर्न, थाग्यौं । त्यही बेलादेखि निरन्तर रूपमा हामी नारी वर्ग जस्तै अन्य असहाय, असक्त, बालबालिका, वृद्ध-वृद्धाको सम्बन्धमा खुलेर लेख्ने र समस्या बोध गराउदै सम्बद्ध निकायलाई खबरदारी गर्ने काममा लागि परेको अनुभूति प्रत्यक्ष-परोक्ष नारी पाठक, शुभचिन्तहरूले गर्दै आएको यथार्थता पस्कन चाहेका हौ । हामीलाई आशा एवं विश्वास छ, सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाले पनि हाम्रा भावना अनि चाहनालाई आत्मसात् गर्दै प्रकाशन गर्ने छ । त्यसका लागि हामी त्यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाको सम्पूर्ण टिम प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छौं । अन्तमा सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाले हामी जस्ता उपेक्षित, अपहेलित वर्ग समुदायको पक्षमा निरन्तर भविष्यसम्म आवाज उठाउदै अघि बढ्न सकोस् भन्ने शुभेच्छा व्यक्त गर्न चाहन्छौं ।

- अमला चाम्लिङ, दमक -५, भ्यापा, कमला लेप्चा -पाल्टेकी, फिक्कल, इलाम, खानुमा वान्तवा - धरान -१०, सुनसरी, ज्योति तामाङ - बनेपा बजार, काभ्रेपलान्चोक, रज्जना थापा मगर -सौराहा, चितवन ।

बैंकवित्तिय संस्थाविरुद्ध बोलन पनि नपाउने हो ?

रूषा थापा

सर्वसाधारणले आफ्नो पैसा खाइदियो भनेर बैंकवित्तिय संस्थाविरुद्ध बोल्न पनि नपाउने हो, सरकार ?

सरकारको पहिलो दायित्व आफ्नो भूमिको संरक्षण गर्नु हो । त्यसपछि जनता र उनीहरुको धनसम्पत्तिको सुरक्षा गर्नु हो । देशको भूभाग र जनताको संरक्षण गर्न सरकारले जनताले तिरेको करबाट तलबभत्ता दिएर नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरीसँगै निजामती कर्मचारीको समेत व्यवस्था गरेको छ ।

विडम्बना, यत्रो कर्मचारी राख्दा पनि हाम्रो देशको अधिकाश भूभाग छिमेकी देशहरुले कब्जा गरिसकेका छन् । कब्जा गरिएका ती भूभाग सरकारले अहिलेसम्म फिर्ता ल्याउन सकेको छैन । मुलुकमा रोजगारी नहुँदा करोडौं नेपाली जनता विदेशिएका छन् । तर, परदेशमा उनीहरुको अवस्था दयनीय छ ।

दिनरात नभनी रगत पसिनाबगाएर काम गर्छन् । त्यहाँ उनीहरुमाथि शोषण गरिन्छ । यति मात्र नभई कतिपय त विदेशी देशको जेलमा समेत कयौं वर्षदेखि बसिरहेका छन् । उनीहरुलाई गर्दै नगरिएको अपराधका लागि पनि फाँसीको सजाय सुनाइएको छ । सरकार जनताको अभिभावक हो ।

केही दिनअघि मन्त्रिपरिषद् बैठकले बैंक तथा वित्तिय संस्थाको विरोधमा बोल्नेलाई कारवाही गर्ने निर्णय गर्‍यो । तर, बैंक वित्तिय संस्थाका कारण उठीवास, बिल्लीवाँठ भएका जनतालाई कसले न्याय दिने ? सहकारीका कारण करोडौं बचतकर्ताको विचल्ली भएको छ । जीवनभर दुःख गरेर, खाइनखाई कमाएको पैसा सहकारीले खाइदिँदा आत्महत्या गर्न बाध्य भएका, मानिसहरु ।

अनि सहकारीले पैसा खाइदियो भनेर जनताले बोल्न पनि नपाउने ? सहकारीको विरोध पनि गर्न नपाउने ? पछिल्लो समय बैंकबाट कतिपय बचतकर्ताको एकाएक पैसा गायब भएको छ । बैंककै कर्मचारीहरुले बचतकर्ताको रकम चोरेको पाइन्छ । अनि आफुले बचत गरेको पैसा खाताबाटै गायब भएपछि, त्यसको विरोधमा पनि जनताले बोल्न नपाउने ?

बैंक, वित्तिय संस्थाले जे पनि गर्न पाउने अनि

सर्वसाधारणले चाँहि त्यसको विरोध पनि गर्न नपाउने ? सरकारले जनताको आवाजमा अकुँश लगाउन पाउँदैन । किनकि बोल्न पाउने स्वतन्त्रता संविधानले नै प्रत्याभूत गरेको छ । अहिले करोडौं जनताको घरमा रुवावासी छ ।

उनीहरुको घरबार उर्जडिएको छ । घर न घाटका भएका छन्, कयौं सर्वसाधारण । अनि बैंक, वित्तिय संस्थाले करोडौं सर्वसाधारणलाई यस्तो अवस्थामा पुर्‍याउँदा पनि सरकार बैंक, वित्तिय संस्थाकै हितमा निर्णय गर्ने ? के सरकार बैंक, वित्तिय संस्थाको मात्र हो ? बैंक, वित्तिय संस्थाका कारण मर्नुपर्ने अवस्थामा पुगेका जनता चाँहि नेपाली होइनन् र ? अव यसको जवाफ सरकारले दिनैपर्छ । अहिले बैंक पनि टाट पल्टिएको छ । बैंकमा बचत गरेकाहरुको पनि सहकारीजस्तै हालत भएको छ ।

आफुले बचत गरेको रकम निकाल्न जाँदा समेत बैंकले नलैजानुस् भन्दै फर्काउने गरेको पाइएको छ । पाँच लाख बचत रकम निकाल्न जाँदा बैंक पाँच चोटी गरेर निकाल्नु भन्छ । अहिले बैंकमा पनि पैसा निकाल्नेको भीड बढेको छ । अर्कोतर्फ जनताले पनि बैंक, वित्तिय संस्थामाथि विश्वास गर्न छोडिसके । जनताले आफ्नो पैसाको सुरक्षा हुन्छ, एक-दुई पैसा ब्याज आउँछ भनेर बैंक, वित्तिय संस्थामा पैसा राखेका हुन् ।

तर, बैंक, वित्तिय संस्थाका सञ्चालक, कर्मचारीहरुले घुस खाँदै घरजग्गा, गाडी र सेयरमा कर्जा लगानी गरे । अनि अहिले यी क्षेत्रमा मन्दी आएपछि उनीहरु बचतकर्ताको रकम फिर्ता गर्न आलटाल गरिरहेका छन् । के हिजो बचतकर्ताले सवै कर्जा घरजग्गा, गाडी र सेयरमा गर्नु भनेर भनेका थिए ?

दलालीहरुले पाँच हजार आनाको जग्गा करोड पुर्‍याए । एक लाखको गाडी तीस लाखसम्म पुर्‍याए । अनि सय रुपैयाँको सेयर पाँच हजारसम्म पुर्‍याए । फेरि यँही क्षेत्रमा घुसको आडमा बैंक, वित्तिय संस्थाका सञ्चालक र कर्मचारीहरुले कर्जा लगानी गरे । अनि यसमा बचतकर्ताहरुको के दोष ? बैंक, सहकारीका सञ्चालक, कर्मचारीहरु घुसमा बिक्दा आज बचतकर्ताहरु डुबेका छन् ।

अहिले आम सर्वसाधारण सरकारलाई सोध्छन्, ‘ जनताको पैसा खाने बैंक, वित्तिय संस्थाका सञ्चालक, कर्मचारीलाई कारवाही गर्ने कि पीडित सर्वसाधारणलाई ? ’ आफ्नो पैसा डुबेपछि जनताले बोल्न पनि नपाउने ? सरकार जो चोर छ, उसकै पक्षमा निर्णय गरिरहेको छ । बैंक, सहकारीहरुले हिजो घुस खाएर आफुखुशी कर्जा लगानी गरे । र, अहिले उठाउन सकेनन् ।

अनि के यसमा बचतकर्ताको गल्ती छ ? अहिले बजार मन्दीमा अ‍यो । घरजग्गा, गाडी र सेयरको कारोबारमा गिरावट आयो । यसको मूल्य घट्यो । बैंक, सहकारीहरुले लिलाम गरेको धितो (घरजग्गा, गाडी र सेयर) चर्को मूल्यमा बेच्न पाएनन् । त्यसपछि उनीहरुले बचतकर्ताको रकम फिर्ता गर्न आलटाल गरिरहेका छन् ।

के हिजो घरजग्गा, गाडी र सेयरको मूल्य बढ्दा चाँहि बैंक, सहकारीहरुले बचतकर्ताहरुलाई बढी ब्याज दिएका थिए ? ऋणीले ऋण तिर्न एक दिन ढिलो गरेमा धितो नै लिलाम गरिदिने अनि आफुहरुले बचतकर्ताको रकम वर्षोसम्म पनि फिर्ता नगर्दा हुने ? बैंक, सहकारीकै कारण करोडपति समेत सडकपति बन्न पुगेका छन् ।

सस्तो ब्याज भनेर ऋण लिएकाहरूसँग चर्को ब्याजसगै विभिन्न बहानामा शुल्क तिराएर उनीहरुलाई सुकुम्बासी बनाएका छन्, बैंक, सहकारीहरुले । पछिल्लो समय कतिपय सहकारीहरुले बचतकर्ताहरुलाई पैसाको साटो घरजग्गा, गाडी र सेयर लिनुस् भनिरहेको सुनिन्छ । अर्कोतर्फ त्यो घरजग्गा, गाडी र सेयर पनि भन्नै महँगो मूल्यमा भिडाउन खोजिरहेका छन् ।

हिजो बचतकर्ताहरुले रकम नै फिर्ता आउँछ भनेर बचत गरेका हुन् । अनि अहिले आएर विभिन्न बहाना बनाए घरजग्गा, गाडी र सेयर भिडाउने ? त्यो पनि नलिए बचतकर्ताहरुको मुखमै उनीहरु पैसा फिर्ता गर्न सक्दैनौं भन्छन् । हिजो चाँहि बचत गराउन एक वर्षमै बचत दोब्बर बनाएर फिर्ता गर्ने भन्ने अनि अहिले चाँहि जथाभावी घरजग्गा, गाडी र सेयर भिडाउन पाइन्छ ?

फेरि यस्तो गर्ने बैंक, सहकारीलाई कारवाही चाँहि

हुन्छ कि हुँदैन, सरकार ? बैंक, वित्तिय संस्था विरुद्ध बोल्दा कारवाही हुन्छ भने बचतकर्ताको रकम फिर्ता नगर्ने, जथाभावी महँगोमा घरजग्गा, गाडी र सेयर भिडाउन खोज्ने बैंक, वित्तिय संस्थाका सञ्चालक र कर्मचारीमाथि चाँहि कारवाही हुन्छ कि हुँदैन, सरकार ? अहिले बजारमा सुनिन्छ कि मेडिकल व्यवसायी दुर्गा प्रसाईले एक अर्बको जग्गा धितो राखेर दश अर्ब ऋण बैंकबाट लिएका छन् ।

भाटभटेनीका साहु मिनबहादुर गुरुङले त सरकारी जग्गा नै धितो राखेर बैंकबाट अर्बौ ऋण लिएको सुनिन्छ । अनि के बचतकर्ताहरुले यीनीहरुलाई यत्रो ऋण दिनु भनेको हो र ? यसमा के बचतकर्ताको दोष छ ? दलालीहरूसँग कमिशन खाएर बैंक, सहकारीहरुले जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा धमाधम कर्जा प्रवाह गरे ।

अहिले कर्जा उठाउन नसकेपछि वा बचतकर्ताहरुले आफ्नो निक्षेप फिर्ता नपाएपछि आम सर्वसाधारणले बैंक, सहकारी डुब्यो, पैसा खाइदियो भनेर बोल्न पनि नपाउनु ? के पीडितहरुले अब यो देशमा बोल्नै नपाउने हो ? यदि बोल्नै नपाउने हो भने संविधान पनि सरकारले खारेज गर्नुपर्छ । किनकि संविधानले नागरिकको स्वतन्त्रता र बोल्न पाउने अधिकारको प्रत्याभूत गरेको छ ।

हिजो सरकारी, सार्वजनिक जग्गा घुस खाई धितो राखी कर्जा प्रवाह गर्ने बैंक, वित्तिय संस्था हुन् । त्यस्ता सरकारी, सार्वजनिक जग्गा दर्ता गर्ने व्यक्ति वा धितो राखेर कर्जा प्रवाह गर्ने बैंक वित्तिय संस्थालाई कारवाही गर्न नसक्ने सरकार । अनि अहिले आफ्नो रकम डुबेपछि बैंक, वित्तिय संस्थाको विरोध गर्ने पीडित जनतामाथि चाँहि सरकार बोल्न पनि प्रतिबन्ध लगाउन खोज्ने ?

सरकार सक्छ भने जनताको पैसा फिर्ता नगर्ने वा घुस खाएर जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा लगानी गर्ने बैंक वित्तिय संस्थामाथि कारवाही गर । नाकि पीडित जनताको आवाजमा अकुँश । अहिले बैंकवित्तिय संस्था जनताको नजरबाट नाइघिसकेको छ । बैंक, सहकारीमा बचत गर्ने र कर्जा लिने कोही छैन ।

बैंक, वित्तिय संस्था होस् या सरकार, सबै जनताको साथ, विश्वासले नै चल्ने हो । तर, जनताले नै विश्वास गर्न छोडेपछि कसरी बैंकवित्तिय संस्था चल्छन् । जनताले चाँहि भने सरकार पनि ढाल्न सक्छन् । त्यसकारण सरकार सचेत हुन जरुरी छ । जनताभन्दा ठूलो कोही छैन । अब सरकारले दलाल, माफियाको हितमा होइन, जनताको पक्षमा निर्णय गर्नुपर्छ ।

भक्तपुर

स्वास्थ्य

विश्व मुख स्वास्थ्य दिवसमा सचेतना कार्यक्रम समापन

काठमाडौँ - नेपाल मेडिकल कलेजमा विश्व मुख स्वास्थ्य दिवसको अवसरमा सचेतना कार्यक्रम समापन भएको छ । विश्व स्वास्थ्य संगठनको आन्धानमा हरेक वर्ष मार्च २० मा २ विश्वव्यापी रुपमा विश्व मुख स्वास्थ्य दिवस मनाइने गरिएको छ ।

कलेज अफ डेण्टल साइन्स एण्ड हस्पिटलका इन्टर्न तथा डेण्टल विद्यार्थीहरुले इमरजेन्सी भवनको अग्रस्थानमा मुख तथा दाँत कसरी सफा राख्ने ? कस्ता आहारविहार गर्दा मुख, दाँत स्वस्थ र सफा रहन्छ ? लगायतका विषयमा आगन्तुकहरुलाई सचेतना दिएका थिए । त्यस्तै

दाँतको राम्ररी स्याहार गरिएन भने मान्छेको व्यक्तित्वमै प्रभाव पर्ने भएकोले समय-समयमा दन्त चिकित्सकबाट दाँत तथा मुखको स्वास्थ्य परीक्षण गराउनु पर्ने, दाँतमा किरा लाग्न नदिन, खिइन नदिन दैनिक दुई पटक दाँत माभ्नु पर्ने, चुरोट, खैनी, गुट्खा, तम्बाकु जस्ता हानिकारक वस्तुहरु खान नहुने बारे अस्पतालमा आएका विरामी तथा आगन्तुकलाई जानकारी दिइएको थियो । नेपाल मेडिकल कलेज डेण्टल हस्पिटलका निर्देशक डा. प्रकाश भट्टराईका अनुसार विश्व मुख स्वास्थ्य दिवसको अवसरमा अस्पताल आएका भिजिटरहरुलाई मुख तथा दन्त स्वास्थ्यका बारे सचेतना प्रदान ग-यो । कलेजमा आएका आगन्तुक तथा विरामीहरुले मुख स्वास्थ्य, दन्त स्वास्थ्यका बारेमा विविध जानकारीहरु पाएका थिए ।

कलेज स्रोतका अनुसार दन्त रोग विभागमा एक दिनमा भन्डै डेढ सयदेखि दुई सयको संख्यामा विरामीहरु आउने गरेका छन् । ती बिमारीका सुविधाका लागि कलेजले दन्त रोग सम्बन्धी छुट्टै अत्याधुनिक भवनसमेत निर्माण गरिरहेको बताइएको छ ।

उच्च रक्तचापको औषधि किन फरक-फरक ?

एजेन्सी - चिकित्सकले उच्च रक्तचाप भएकालाई फरक-फरक औषधि सिफारिस गर्छन् । यस्तो औषधि रक्तचापको मात्राअनुसार फरक हुन्छ वा अरु कारणले ? भन्ने जिज्ञासा हुनसक्छ ।

सामान्यतया उच्च रक्तचापलाई नियन्त्रणमा राख्न यस्तो औषधि दिइने गरिन्छ । रक्तचापको प्रकृति र मात्रा हेरेर कुन किसिमको औषधि दिने भन्ने चिकित्सकले सिफारिस गर्छन् । यस्तो औषधि व्यक्तिको अवस्थाअनुसार फरक हुने गर्छ ।

डाइयुरेटिक्स (पिसाब बढी गराउने) औषधि डाइयुरेटिक्स औषधिले शरीरमा भएको तरल पदार्थ (रगतमा भएको पानी) लाई पिसावमार्फत बाहिर निकाल्न मद्दत गर्छ । त्यसैले यसलाई पानीको चक्की पनि भनिन्छ । यसले नसा र धमनीबाट प्रवाह हुने तरल पदार्थको मात्रा कम गर्छ । र, फलस्वरुप रक्तचाप कम हुन्छ ।

यो औषधि बिहान खाना खानुअघि वा खाना खाइसकेपछि खान सकिन्छ । किनभने यो औषधि खाइसकेपछि छिर्नाछिनमा पिसाब आइराख्ने हुन्छ । त्यसैले बेलुका खाएमा छिर्नाछिनमा पिसाब आउँदा सुत्न नसक्ने र भन्नु विरामी हुने जोखिम हुन्छ । त्यसैले विरामीको आवश्यकताअनुसार औषधिको डोज फरक-फरक दिन्छ ।

यी औषधि पाँचदेखि १० मिलिग्रामका हुन्छन्, जुन चिकित्सकको परामर्श लिएर मात्र खानुपर्छ ।

बिटा ब्लकर - बिटा ब्लकर औषधि पनि रक्तचाप कम गर्ने औषधि हो । यसलाई बेटा-एड्रिनर्जिक रोक्ने एजेन्ट पनि भनिन्छ । यी औषधिहरूले ईपिनेफ्रिन हार्मोनको प्रभावलाई रोक्छ, जसलाई एड्रिनालिन पनि भनिन्छ । बिटा ब्लकर औषधिले मुटुलाई थप चाप नपर्ने गरी मुटु ध्दक्न बढाउन सहयोग गर्छ । र, उच्च रक्तचाप कम गर्छ । यो बिहान बेलुका जुनसुकै बेला खान सकिन्छ । तर दैनिक एउटै समयमा खानुपर्छ ।

एन्जियोटेन्सिन रिसेप्टर ब्लकर (एआरबीएस) एसीई औषधि (एन्जियोटेन्सिन कन्भर्टिङ ईन्जाइम) उच्च रक्तचापको अर्को औषधि हो । यसले एन्जियोटेन्सिनको प्रभावलाई रोक्छ, एन्जियोटेन्सिन त्यस्तो रसायन हो, जसले रक्तनलीहरू साँघुरो पार्छ । एन्जियोटेन्सिनको कामलाई रोकेपछि रक्तनलीहरूलाई फराकिलो बनाउन मद्दत गर्छ । रक्तनली फराकिलो भएसँगै रगत सजिलैसँग प्रवाह गर्न हुनुका साथै यसले रक्तचाप पनि कम गर्छ । यो बेलुका सुत्नुअघि खाँदा उपयुक्त हुन्छ ।

एसीई अवरोधक (एन्जियोटेन्सिन कन्भर्टिङ ईन्जाइम ईन्हीबिटर) उच्च रक्तचापविरुद्धको एन्जियोटेन्सिन कन्भर्टिङ इन्जाइम (एसीइ) अवरोधक औषधिले नसा र धमनीहरूलाई आराम गराई रक्तचाप कम गर्न मद्दत गर्छ । एसीई अवरोधक औषधिले एन्जियोटेन्सिन टु (कलेजोले उत्पादन गर्ने एक प्रकारको प्रोटीन)को उत्पादनलाई रोक्छ । किनकि एन्जियोटेन्सिनले रक्तनली साँघुरो पार्ने गर्छ । यो औषधि बेलुका सुत्नुअघि खाँदा उपयुक्त हुन्छ ।

सीसीबी (क्याल्सियम च्यानल ब्लकर) क्याल्सियम च्यानल ब्लकर वर्गका उच्च रक्तचापविरुद्धका औषधिहरूले मुटुभित्र विद्युतीय प्रवाह कम गर्न गर्ने र धमनीलाई फराकिलो पार्ने काम गर्छ । फलस्वरुप रक्तचाप कम हुन्छ । उच्च रक्तचाप (हाई ब्लडप्रेसर), छाती दुखाइ (एन्जाइना) र मुटुको अनियमित चाल (एरिडमिया) नियन्त्रण गर्न प्रयोग गरिन्छ ।

यी औषधि खाइरहँदा खानेकुरा बार्नुपर्छ ? उच्च रक्तचाप नियन्त्रणका लागि खाइने यी औषधि खाँदा केही पनि खानेकुरा बार्नुपर्दैन । कतिले नुन बार्नुपर्छ, भनिन्छ, पूरै बार्नुपदैन सन्तुलन मिलाएर बिहान बेलुकाको खानामा ठिक्क नुन हालेर खान मिल्छ ।

संसद.....

स्थगित भएकोले पनि त्यस्तो आशंका उत्पन्न गराएको हो । स्थगित ती दुवै सदन मध्ये माथिल्लो राष्ट्रियसभा एकसाता लामो र प्रतिनिधिसभा तल्लो सदन १० दिन लामो अवधि स्थगित भएको अवस्था छ । राष्ट्रियसभामा गत सात गते बुधवार आउँदो बजेटको सिद्धान्त र प्राथमिकता माथिको छलफल सकेर आगामी १५ चैत्र बिहीवार दिउँसो एक बजेसम्म स्थगित हुन गएको हो । यता प्रतिनिधिसभा बैठक भने समामुख देवराज धिमिरे सहितको संसद पदाधिकारीहरू विदेश भ्रमण गएको हुनाले स्थगित भएको हो । सभामुख धिमिरेको नेतृत्वमा नेकपा एमाले, नेकपा माओवादी केन्द्र, नेपाली कांग्रेस, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीको प्रमुख सचेतक सहित स्वीट्जरल्याण्डको जेनेभामा आयोजित अन्तरव्यवस्थापिका संसद आईपियुको सम्मेलनमा भागलिन गएका छन् । सोही भ्रमणका कारण संघीय संसद्को माथिल्लो सदन राष्ट्रियसभा र तल्लो सदन प्रतिनिधिसभाको अधिवेशन स्थगित हुनुलाई आमनागरिक र सरोकारवालाले विडम्बनाको सँजा दिएकाछन्।संसदकोपदाधिकारीहरूको सो भ्रमणलाई लिएर गत बुधवार ७ चैत्रमा आगामी आ.व.को विनियोजन विधेयकको सिद्धान्त र प्राथमिकता माथिको छलफल हतारमा सक्दै प्रतिनिधिसभाको बैठक यही चैत १८ गते विहान ११ बजेसम्मका लागि स्थगित गरिएको छ। जबकि, संसदमा यसवेला आमसरोकारको विषयका साथै कमिशनखोरी, कालाबजारी, तस्करी, भ्रष्टाचारी, दलाली, ठगी, सुशासनका विरुद्ध प्रमुख प्रतिपक्ष, प्रतिपक्षहरूले आवाज उठाउँदै हजारौँ सहकारी वचतकर्ताको रकम हिनामिना गरेको आरोप लागेका रास्वपाको समापत्तिसमेत रहेका उपप्रधान तथा गृहमन्त्री रवि लामिछानेको राजिनामा सहित संसदीय छान्विन समिति गठन गर्न माग गर्दै संसद अवरोध लगातार गर्दै आएको अवस्थामा आउँदो १८ चैत्र उता पनि निरन्तर हुन सक्ने संकेत कांग्रेस स्रोतले बताएको छ। जबकि, यति लामो अवधिमा पक्कै संसद स्थगित नभएको भए केही न केही नतिजा आई निरन्तर संसद चालु हुन सक्ने थियो । जसका लागि सभामुखले प्रतिनिधिसभा संसदीय नियमावली अनुसार उपसभामुखलाई अधिकार प्रत्यायोजन गरी संसद बैठकलाई नियमितता दिन कन्जुस्याई गर्नुलाई अर्थपूर्ण रूपमा हेरेरिनु पर्ने विश्लेषक तथा सरोकावालाहरूको धारणा रहेको छ ।

डढेलो.....

जनश्रमदान, आर्थिक अनुदानको अगाडि त्यो जघन्य अपराध धेरै बेर टिक्न सकेन । त्यस्ता मानवता विरोधी गतिविधिमा संलग्न जो कोहीको एकदिन पत्तासाफ हुने बताउँदै जङ्गलमा जलिरहेको पानीको पाइपको आगो निभाउन सम्बन्धित निकाय लगायत कसैले पनि सकारात्मक भूमिका निर्वाह नगरेकोमा आफू दु:खी र मर्माहत भएको मार्मिक भनाइ नगर प्रमुख साम्पाडले सामाजिक आफ्नो नामको एकाउन्ट सामाजिक सञ्जाल फेसबुक मार्फत दुष्ट, पापीहरूलाई उपदेश दिँदै भनेका छन्, वनमा डढेलो लागिरहेको थियो तर, त्यो आगोले मलाई जलाइरहेको थियो ! प्रकृतिलाई माया गर्ने म, उजाड पाखामा विरुवा भरेर धर्तीभरी स्वर्ग सजाउँछु भन्दै कुर्दिर्हिँड्ने म ! मेरो आँखै अगाडि रुखहरु जलिरहेको देख्दा मेरो आफ्नै शरीर दनदनी जलिरहेको महसुस भयो ! त्यो वन सँगसँगै जनतालाई पानी खुवाउन भनि जोडिएको खानेपानीको नाला जलिरहँदा मेरो मुटु जलिरहे भँै लाग्यो ! दुई दिन दुई रात वनको डढेलो नियन्त्रणमा एकै मिनेट पनि नबिसाइ दिनभरि अनि रातभरि खटिनु र घोटिनुमा मेरो अरु केही पनि स्वार्थ थिएन सिवाय म आफूले आफैलाई वचाउनुको ! मेरो शरीरसँगै मेरो मुटु त्यसरी

ह्वाहर्वाती जलिरहँदा म निदाउन सक्ने कुरै भएन ! केही कठीन कार्य गर्न सक्ने क्षमता भएका साथीहरूले मलाई साथ दिए ! उनीहरूलाई कति निद्रा थकान त प्यास लाग्यो होला मैले सोच्न सकिर्नँ । सोचेर पनि के गर्नु त ! जलेको हात र रापिएको अनुहार अनि काँडाले घोचिएको खुट्टा लिएर ठिकै छ खास दु:ख छैन भन्ने ती साथीहरु महान छन् ! बिना पानी तातो घाममा हावाले आगोको लफ्का आफूतिर हुत्याएर ल्याउँदा धुवाँले निस्सासिएको त्यो पल जन्मभूमिलाई सम्झेर कति आनन्दको ! ओठ सुकेर पसिना पनि निस्कन छोड्ने स्थिति हुँदाको त्यो पल जन्मभूमिलाई सम्झेर आनन्दको ! व्यक्तिसँग रिस होला तर, पानीको नालाको केही दोष छैन, त्यसलाई छोडिदुन ! जनतालाई पानी खुवाएको देख्न नसक्ने मेरो विरोधीहरूलाई मेरो भन्नु यति मात्रै छ कि, जनताको सेवा गर्दा खुट्टा नतान्नु, विरोध नगर्नु, जालसाज नगर्नु। यसरी वन दनदनी बलिरहेको देखीदेखी पनि सम्बन्धित निकाय वन कार्यालय, सामुदायिक समितिहरु साथै स्थानीयहरूसमेत कोही नआउँदा त मलाई लाग्यो यो देश मलाई मात्रै चाहिएको रैछ ! हो नै पनि किनकि, मलाई वचाउन को नै पो आउँछ, र यहाँ यो त मेरो शरीर जलिरहेको किस्सा न थियो, मेरो आफ्नो मुटु जलिरहेको किस्सा न थियो यो !

लोपोन्मुख...

काठमाडौँ उपत्यका र काभ्रेमा मात्र संरक्षित छ । बौद्धमार्गी नेवारहरूले संरक्षण गरेको नौ बाजालाई सिद्धार्थ गौतम बुद्धको तत्कालीन समयमा कपिलवस्तुमा राजकीय बाजाको मान्यता पाएको विश्वास गरिन्छ । श्रृंगभेरी अपदानको कथा र स्वयम्भू पुराणमा उल्लेख भएकोनौ बाजा पछिल्लो समयमा लोप हुने अवस्थामा छ ।

पहिलो पल्ट संघले नेकू, पस्ता:, धा:, चर्ति, डवडव, नगरा, खिं, पँच्छिमा, प्खडा, ता:, भुस्या, छुस्या, पस्ता, नायिखुं, धिमेचा, बे लगायतका बाजालाई पृथक ताल र बोलमा प्रदर्शन गर्ने वातावरण सिर्जना गरेको हो । संघ अन्तर्गत युवा उपसमिति र सञ्चार उपसमितिको संयोजनमा मध्यपुर थिमिस्थित सिवा सायमी खल: तथा मानन्धर युवा समूहसँग समन्वय गरी सम्पन्न भएको कार्यक्रमलाई मध्यपुर थिमि नगरपालिकाका मेयर सुरेन्द्र श्रेष्ठले उद्घाटन गरेको कार्यक्रममा भक्तपुरको सा:क्वलान, गोलमढी र तेखाच्च टोल, बनेपाको बाँख्यो र क्वसा: दाफा भजन खल: तथा मध्यपुर थिमिको सिवा सायमी खल:ले नौ बाजा प्रदर्शन गरेका थिए । कार्यक्रमभित्रको सांस्कृतिक पक्षलाई सुरेन्द्र मानन्धरले संयोजन र गजेन्द्र प्रसाद मानन्धरले संयोजन

आदिवासी.....

भएको जाति हुनको नाताले बाहुल्य भएको थातथलोमा यस्ता कार्यक्रम गर्न सकेमा त्यहाँका मगरहरु पनि उत्साहित हुन्छन् र बाहिरका मगरहरुले पनि हाम्रो धर्म, संस्कृति, भाषा, भेषभूषा के रहेछ ? कसरी हाम्रा दाजुभाइहरु बसेका रहेछन् भनेर बुझ्ने उल्लेख गर्दै मगरहरुको आदिभूमिमा यस्ता कार्यक्रमहरु आयोजना गरिनु पर्नेमा जोड दिए । त्यस्तै मगर समुदायले

देशमा गणतन्त्र ल्याउनका लागि ठूलो योगदान गरेको भएपनि सो अनुसार प्रतिफल प्राप्त गर्न नसकेको दुखेसो गर्दै नेपालको गणतन्त्र ल्याउन मगर हरूको ठुलो योगदान छ तर, त्यस अनुरूप प्रतिफल पाउन नसकेको औल्याए ।

यस्तै आदिवासी समुदाय राजनीतिको डाडु पन्त्यु चलाउने

ठाउँमा नपुगेसम्म अधिकार प्राप्त नहुने पनि बताएका शेर्पाले राजनीति विकाससँग जोडिन्छ । विकास गरेपछि जनतासँग जोडिन्छ । जनतासँग जोडिएमा हामी अगाडि बढ्न सक्छौं”, उनको कथन थियो ।

सुशासन...

लोकतान्त्रिक स्थिरता बिना देश कसरी सुशासित र समृद्ध हुन्छ ? यसको निम्ति छिटो संविधान संशोधन गरेर प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी र पूर्ण समानुपातिक ढाँचामा प्रत्यक्ष निर्वाचित व्यवस्थापिका प्रणालीमा किन नजाने ? यस्तै नम्बर २- मा पालेपाालो सबै प्रमुख दल र नेताको नेतृत्व रहेका सरकारहरू अर्बौँ अर्बका भ्रष्टाचार काण्डहरूमा मुछिएको जगजाह्र भैसक्दा उनीहरूले नै अहिले भएकै शक्तिविहीन संस्थाहरूमार्फत् भ्रष्टाचारीलाई कार्वाही गर्छन् र देशमा सुशासन कायम हुन्छ भनेर आशा गर्नु नीति कथाको स्यालले ‘भर्काला र खाउँला’ भनेजस्तै हुन्न र ? अधिकार सम्पन्न र स्वायत्त जनलोकपाल वा यस्तै वैकल्पिक संयन्त्र निर्माण गरेर ‘ठुला माछा’लाईसमेत तह लगाउने र देशमा कडाइपूर्वक विधिको शासन कायम गर्ने दिशामा किन नजाने ? र अन्त्य

३- मा दशकोदैखि ३-४ % भन्दा माथि आर्थिक वृद्धिदर हासिल नभएको, देश श्रम निर्यात र वस्तु आयातको दुष्क्रमा फसेको, व्यापार घाटा र वैदेशिक ऋण वर्षेनी चुलिदै गएको, पहिले उद्योग र पछि कृषि क्षेत्र पूरै धरासायी हुँदै गएको, शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधारको कुरा छेपारोको कथामा सीमित भैरहेको आदि गम्भीर अर्थ-राजनीतिक संरचनात्मक समस्या हल नगरी देश कसरी समृद्ध बन्छ ? यिनै भिजनविहीन, निष्पारहित मान्छेहरूबाट यी कुरा सम्भव होलान् ? आदि इत्यादि ! अत: हाम्रो सार्वजनिक विमर्शलाई व्यक्ति केन्द्रित हैन, मुद्दा केन्द्रित बनाउने कि ? बाबुरामहरू त इतिहासमा आउँछन् जान्छन् ! इतिहासले सबैको हिसाब राखिहाल्छ नि ! भनि उल्लेख गरेका छन् ।

थुलुङ....

गरी पुरस्कार दिइने भएको छ । गाउँ पालिकाको सबै वडाबाट प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा पालिका भरिबाट तहगत शिक्षक छनौट गरी चार जनालाई पुरस्कार दिइने जनाइएको छ । यसैगरी उत्कष्ट रुपमा काम गर्ने कर्मचारीलाईसमेत पुरस्कार दिने जनाइएको छ । कार्यसम्पादन मुल्याङ्कनको आधारमा गाउँपालिका कार्यालयमा काम गर्ने र अन्य ९ वटा वडामा काम गर्ने एक-एक जना कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिने बताइएको छ । गाउँपालिकाका अनुसार कर्तव्यनिष्ठ भइ काम गर्दा पुरस्कार पाइन्छ र कम्जोरी गरेको खण्डमा कार्वाहीसमेत हुन्छ भन्ने मान्यता अनुरूप यस वर्षबाट पुरस्कार प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको जनाइएको छ । गाउँपालिकाले त्यसरी विद्यार्थीदेखि कर्मचारी सम्मलाई कार्य सम्पादन मुल्याङ्कनको आधारमा पुरस्कार दिने व्यवस्थाको शुरुवात गर्ने पहिलो पालिका थुलुङ दुधकोशी वनेको छ ।

फुलवाती..

राजभण्डारीको विशेष पहलमा कोशी प्रदेश सरकारबाट १ करोड र गाउँपालिकाे ३५ लाख बजेट विनियोजन गरेको वडाध्यक्ष कुलुडले बताए । सो पुल निर्माण सम्पन्न गर्नका लागि कुल लागत २ करोड ५४ लाख रहेको पुल निर्माणको जिम्मेवारी आरके यति जेभीले लिएको बताईएको छ । जेभी निर्माण कम्पनीले समयमै पुल निर्माण सम्पन्न गर्ने अपेक्षा स्थानीयको रहेको वडाध्यक्ष कुलुङको धारणा रहेको छ । सो पुलको निर्माण सम्पन्नका लागि हरतरहको सहयोग गर्न आफूहरु तयार रहेको पनि वडाध्यक्ष कुलुङको भनाई छ ।

आदिवासी..

जनजाति समुदायको बसोबास रहेको जनाएको छ । ती मध्ये १७ जाति सङ्गठित भइसकेका छन् । अरु बाँकी सबै जातिलाई महासंघसँग सम्बन्ध स्थापित गराउन पनि महोत्सवले विशेष भूमिका खेल्ने आयोजकको विश्वास छ । सो महोत्सव आदिवासी जनजातिमय बनाउन जनजाति परिसर निर्माण गरिएको छ । अर्थात् ११ वटा जातजातिले सांस्कृतिक घर निर्माण गरिएका छन् । उनीहरूको घरभित्र दैनिक प्रयोजनमा आउने सामानसमेत राखिएको छ । आदिवासी जनजाति महोत्सवलाई समुदायको संयुक्त सहालयको रूपमा परिचय दिन पुराना सामग्री प्रदर्शनमा राखिएको आयोजकले जानकारी दिएको थियो । यही महोत्सवबाट नेपालमा हराउँदै गएको आदिवासी जनजाति समुदायको पहिचान, संस्कार र संस्कृतिलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा प्रचारप्रसार गर्नमा सहयोग पुग्ने आयोजकको भनाइ छ । आदिवासी महोत्सवमा तीन सयभन्दा बढी व्यवसायिक कक्ष राखिएको छ । संस्कृतिसँगै व्यापारिक महोत्सवसमेत भएको हुँदा व्यापार व्यवसाय प्रवर्द्धनमा महोत्सवले भूमिका खेल्ने बताइएको छ । पहिलोपटक आयोजना गरिएको महोत्सवबाट करिब रु एक करोड बराबरको कारोवार गर्ने लक्ष्य रहेको छ । सञ्चालन हुने महोत्सवमा करिब तीन लाख दर्शकले अवलोकन गर्ने लक्ष्य लिइएको छ । महोत्सवमा आदिवासी जनजातिका परिकारसँगै व्यापारिक कक्ष, बाल उद्यानसमेत निर्माण गरिएको छ । आदिवासी जनजातिका सबै समुदायको सांस्कृतिक नाचगानले हरेक दिन मनोरञ्जन प्रदान गर्नका साथै स्थानीय तथा राष्ट्रियस्तरमा ख्याति कमाएका विभिन्न विधाका कलाकारद्वारा भरपूर मनोरञ्जन प्रदान गर्ने छन् ।

अन्तिम..

निष्कर्षमा पुग्न नसकेको स्मरण गराउँदै पर्सि हुने त्रिपक्षीय वार्ता अगाडि नेपाल सरकार र भूतपूर्व गोरखा प्रतिनिधि विच छलफल गरी अन्तिम एजेन्डा पेश गर्न पनि अनुरोध गरेको छ । भेटको क्रममा परराष्ट्रमन्त्री श्रेष्ठले गोरखाको समस्या राष्ट्रकै समस्या भएको हुनाले समाधानका लागि आफू गम्भीर रहेको बताउँदै अहिले म सम्बन्धित मन्त्रालयको मन्त्रीको हैसियतले समस्या सदाको लागि हल गर्न गम्भीर भएर लागिरहेको छु, यसबारे सम्बन्धित सरकारसँग कुरा भइरहेको छ । गोरखाको समस्या समाधान गर्न कुनै कसर बाँकी नराख्ने प्रतिबद्धता मन्त्री श्रेष्ठले जाहेर गरेका थिए । सो भेटमा गेसो उपसभापति जितबहादुर राई, उपमहासचिवद्वय बुद्धिराज राई र मानवहादुर गुरुङ, माओवादी केन्द्रका युवा नेता वसन्त राईको पनि सहभागिता रहेको थियो । यसै क्रममा

गेसो प्रतिनिधिमण्डलले नवनियुक्त संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री हितबहादुर तामाङलाई बेग्लै भेटर वधाई दिँदै गोरखा मुद्दा र वार्ता बारे जानकारी गराएको बताइएको छ । यस अवसरमा मन्त्री तामाङले आफ्नो तर्फबाट सक्दो सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको जनाइएको छ । सोही वार्ता सम्बन्धी गत शुक्रवार जीटैन समूहका प्रतिनिधिहरूले लन्डनस्थित नेपाली दूतावासमा बेलायतसमक्ष कसरी प्रस्तुत हुने भन्ने बारे छलफल गरेको बताइएको छ । पर्सि २७ मार्चको दिन हुने त्रिपक्षीय वार्तामा कसरी प्रस्तुत हुने र बेलायतले राखेको जिज्ञासामा कसरी प्रष्ट जवाफ दिने भन्ने बारे गहन छलफल भएको थियो ।

यसै विच लण्डनबाट प्राप्त थप समाचार अनुसार गोरखा भूतपूर्व सैनिकहरूको समस्याका बारेमा पर्सि हुने मन्त्रिस्तरीय वार्ता पनि निस्कपर्षिवहीन हुने आशंका गरिँदै छ । मन्त्रीस्तरीय वार्ता हुनु चार दिन अघि अस्ति शुक्रवार जुम मार्फत भएको प्राविधिक समितिको बैठकमा कुनै पनि विषयमा सहमति जुट्न नसकेपछि वार्ताले उपलब्धि दिनेमा आशंका उत्पन्न गराएको हो । अस्तिको वार्तामा अध्यागमन सम्बन्धमा छलफल भएको थियो । जसमा तीन वटा सवाल, चारवर्षभन्दा कम सेवा गरेका गोरखा सैनिकहरूलाई बेलायतको आवासीय भिसा आवेदन गर्न दिइनुपर्ने, गोरखाहरूको सन्तानलाई बिना शर्त बेलायत आउन दिइनु पर्ने र गोरखाहरूको सन्ततिहरूले बेलायत आउन भिसाका लागि गरिएको आवेदन अस्वीकार भए पुनरावेदन गर्न नपाउने नीति खारेज गर्ने बारेमा छलफल भएको थियो । सो बैठकमा सहभागी गोरखा भूतपूर्व सैनिक संघ (गेसो) का उपसभापति धर्मबहादुर तामाङका अनुसार गोरखाहरूले आफ्ना सवाल प्रष्टसँग राखेको र बेलायती गृह मन्त्रालयका तर्फबाट सहभागी प्रतिनिधिले भने अहिलेको नीतिगत व्यवस्थाका कारण केही गर्न नसकिने जवाफ दिएको बताइएको छ । त्यसको प्रत्युत्तरमा गोरखाहरूले जीटूजी वार्ताले विद्यमान नीतिलाई पनि परिमार्जन गर्न सक्ने भएकाले त्यसमा सोच्न बेलायती पक्षलाई आग्रह गरेको थियो । यस्तै गोरखाहरूले चार वर्षभन्दा कम सेवा गरेका ११६ जना गोरखा सैनिकहरु अहिले सम्पर्कमा आएको र उनीहरूलाई सेवाशर्तभन्दा अगावै नेपाल पठाइएको कारण चार वर्ष सेवा नपुगेकोले उनीहरूलाई बेलायतको आवासीय भिसा दिइनु पर्ने माग पनि गरेका थिए । त्यस्तै गोरखाहरूका सन्तानहरूलाई बेलायती भिसा आवेदन गर्न अविवाहित हुनु पर्ने, बाबुआमामा आश्रित हुनु पर्ने, अलग बसोबास नगरेको हुनु पर्ने आदि शर्त राख्ने गरिएकोमा सो हटाउन गोरखाहरूले माग गरेको बैठक भन्न्दै एक घण्टा बढी चलेको बैठक कुनै टुंगोमा पुग्न नसकेको बताइएको छ । पर्सि हुने मन्त्रीस्तरीय वार्ताको तयारीका लागि भएको उक्त बैठकमा कुनै पनि विषय टुंगोमा पुग्न नसकेकोले आगामी वार्ता पनि निस्कपर्षिवहीन हुने सम्भावना बढेको गेसो उपसभापति तामाङको भनाइ

छ । अस्तिको बैठकमा दूतावासका तर्फबाट उपनियोग प्रमुख रोशन खनाल, सैनिक सहचारी अनुप शाह, गोरखाका तर्फबाट वार्ताकारहरु मेजर जुद गुरुङ र धर्म तामाङ, ब्रिटिस गोरखा वेलफेयर सोसाइटी (विजीडब्ल्यूएस) का अध्यक्ष मेजर टिकेन्द्र दल देवान, गोरखा सत्याग्रहका कृष्णबहादुर राई, राम राई, नेसाका अध्यक्ष केश गुरुङ, मेजर उदय गुरुङ तथा बेलायती रक्षा मन्त्रालयका तर्फबाट लिन हल्ट र गृह मन्त्रालयका तर्फबाट यभन आडम्स सहभागी थिए । पर्सि बेलायती रक्षा मन्त्रालयमा दिउँसो २ देखि साढे ३ सम्म हुने मन्त्रीस्तरीय वार्तामा गोरखा पेन्सन स्किम (जीपीएस) र गोरखा पेन्सन ट्रान्सफर स्किम (गोट्स), रिसेटलमेन्ट क्याम्पेन र रिडन्डेन्सी, हवाई काण्ड, प्रोभिडेण्ट फण्ड र स्टेट , गोरखा रिक्रुटमेण्ट, विभिन्न आरोपमा गोरखा सेवाबाट निकालिएका गोरखाहरूको मुद्दालगायतका एजेन्डा छलफलका लागि तय भएको जनाइएको छ ।

पत्रकार..

छ । केन्द्रीय बैठकले महाधिवेशन तयारीका लागि अध्यक्ष विपुल पोखरेल, वरिष्ठ उपाध्यक्ष रमेश विष्ट र महासचिव रोसन पुरी रहेको स्टेरिड समिति गठन गरेको छ । उक्त समितिले महाधिवेशनको सम्पूर्ण तयारीलगायत प्रदेश तथा शाखा समितिको अधिवेशन सम्पन्न गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने जनाइएको छ । बैठकको निर्णयानुसार १० वटै प्रदेशमा समन्वय गर्ने केन्द्रीय पदाधिकारीलाई प्रदेश संयोजकको जिम्मेवारी तोकेको उल्लेख छ । जसअनुसार कोशी प्रदेशमा उपाध्यक्ष वाला अधिकारी, मधेश प्रदेशमा सचिव दीपेन्द्र चौहान, बाग्मती प्रदेशमा सचिव सिर्जना अर्याल, गण्डकी प्रदेशमा लेखा संयोजक लेखनाथ न्यौपाने, लुम्बिनी प्रदेशमा उपाध्यक्ष उदय जिएम, कर्णाली प्रदेशमा कोषाध्यक्ष कलेन्द्र सेजुवाल, सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सचिव हेमकर्ण विक, एसोसिएट प्रदेशमा सचिव पवन आचार्य, प्रतिष्ठान प्रदेशमा सचिव नारायण किलम्बु र उपत्यका प्रदेशमा सचिव गोविन्दप्रसाद चौलागाईंलाई जिम्मेवारी दिने निर्णय गरेको छ । केन्द्रीय साधारणसभामा सहभागी भएका राष्ट्रिय परिषद् सदस्यहरू नै महाधिवेशनमा सहभागी हुने नेपाल पत्रकार महासंघको विधानले व्यवस्था गरेको जानकारीसमेत विज्ञप्तिमा छ । त्यसरी प्रदेश, शाखा तथा एशोशियेटस समितिको अधिवेशन र केन्द्रीय महाधिवेशनमा सांगठानिक, आर्थिक प्रतिवेदन र समसामयिक प्रस्तावमा छलफल हुनेछ । यस वर्षको महाधिवेशनलाई बैठकले विश्वव्यापी रुपमा पत्रकार तथा सञ्चार क्षेत्रमा देखिएको संकटका विषयमा छलफल गर्ने र त्यस निष्कर्षलाई लागू गर्न केन्द्रित गर्ने प्रस्ताव गरेको जनाइएको छ ।

उपभोक्ताको जानकारी पाउने अधिकारको रक्षा गरौँ

- वस्तु उत्पादक कम्पनीहरूले आफ्नो उत्पादनमा:
- उत्पादकको नाम, ठेगाना र उद्योग दर्ता नम्बर,
- खाद्य पदार्थ र औषधि जस्ता वस्तुमा मिश्रण, परिमाण र तौल,
- गुणस्तर निर्धारण भएको वस्तुमा गुणस्तर चिन्ह,
- वस्तु उपभोग गर्ने तरिका,
- वस्तुको उपभोग गर्दा हुन सक्ने प्रभाव,
- वस्तुको मूल्य, ब्याच नम्बर, उत्पादन मिति र उपभोगको म्याद सकिने मिति उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

त्यस्तो गरेको नपाइए तत्काल वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता

संरक्षण विभाग वा स्थानीय प्रशासनमा उजुरी गरौँ ।

नेपाल सरकार विज्ञापन बोर्ड